

Episcop
NICOLAE VELIMIROVICI

Credința poporului lui Dumnezeu

- o explicare a Crezului -

Traducere din limba engleză: Diana Potlog

Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului
București, 2001

Ediție electronică

APOLOGETICUM
2006

Nicolae Velimirovici

Volumul poate fi distribuit liber pentru uz personal.

Această lucrare este destinată tuturor iubitorilor de spiritualitate creștină ortodoxă și de istoria neamului românesc. Ea poate fi utilizată, copiată și distribuită LIBER cu menționarea sursei.

Culegere și editare doc: Simona

Tehnoredactare și corectura pdf: Apologeticum

Digitalizare pdf : Apologeticum

Traducerea a fost făcută după originalul în limba engleză:

Bishop Nikolai Velimirovich, *The Faith of Chosen People*, USA.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

NICOLAE VELIMIROVICI, episcop

Credința poporului lui Dumnezeu/ episcop Nicolae Velimirovici;

trad.: Diana Potlog

București: Editura Sophia, 2001 p.; cm. ISBN: 973-8207-02-9

I.Potlog, Diana

© 2005 APOLOGETICUM.

<http://apologeticum.net>

<http://www.angelfire.com/space2/carti/>

apologeticum2003@yahoo.com

Despre autor

Erudiția Episcopului Nicolae Velimirovici (1880-1956), unul dintre cei mai prolifici scriitori din istoria Bisericii Ortodoxe Sârbe, impresionează pe toți cei ce intră în contact cu operele sale. În afară de cea mai înaltă educație posibilă pentru un preot, primită în Serbia înaintea primului război mondial, de-a lungul vieții sale a susținut doctorate la universități din întreaga lume: Berna (Elveția), Oxford (Marea Britanie) și Columbia (Statele Unite ale Americii).

În ciuda vastității cunoștințelor sale, Episcopul Nicolae nu a pierdut niciodată simplitatea copilărească a sufletului său de sârb, trăsătură care dă unicitate operelor sale. Ele ating inima, cugetul și sufletul oricărei ființe umane însetată de Dumnezeu și flămândă după cele ce au valoare în ochii eternității.

Cufundat într-o iubire și o umilință asemănătoare celor ale lui Hristos, dar temperat de încercările furtunoase și de năpastele abătute asupra poporului sârb de-a lungul secolelor, colosala individualitate spirituală a episcopului Nicolae a dominat sfera spiritualității ortodoxe sârbe din secolul al XX-lea. Așa cum scria în mod succint unul dintre discipolii săi înflăcărați, marele teolog și dogmatist, arhimandritul Iustin Popovici: „Ce ne-a oferit nouă episcopul Nicolae și ce înseamnă aceasta? El a continuat strădania ascetică a sfinților descendenți din Nemanja, a sfinților călugări sârbi. A fost un apostol, un evanghelist, un luminător și cel mai de seamă învățător al poporului sârb de la sfântul Sava încoace. A mai fost și martir. Episcopul Nicolae a redat viața monahismului nostru. Toți călugării și toate călugărițele noastre de azi sunt copiii spirituali ai Sfântului Episcop Nicolae și ai Sfântului Sava”.

Prefață

Crezul sau *Vjeruju*, cum este numit în Biserica Slavonă, este cea mai concisă și mai exactă expresie existentă a doctrinei de bază a credinței noastre ortodoxe. Îl rostim la fiecare oficiere a Sfintei Liturghii, îl citim împreună cu rugăciunile noastre personale. Totuși, câți dintre noi s-au oprit o clipă pentru a se întreba ce vrea el să spună, sau de unde vine și cine l-a compus?

Simbolul Credinței, cum mai este numit Crezul, a fost elaborat în secolul al patrulea la primul sinod ecumenic ținut la Niceea în 325 și la al doilea sinod ecumenic ținut la Constantinopol în 381, chiar dacă se bazează pe simboluri ale botezului datând încă din timpurile apostolice.

Prima parte a Crezului a fost elaborată de 318 episcopi, Sfinți Părinți inspirați de Dumnezeu ce s-au adunat la Niceea de pe întreg pământul. Aici, pentru prima dată în istoria Bisericii, s-a putut ține un sinod „ecumenic”, adică cu o participare universală. Aceasta deoarece pe parcursul secolelor persecuțiile împăraților romani păgâni au determinat Biserica să aibă o existență ascunsă. Au existat totuși, de-a lungul acestor secole, multe sinoade (*sabors*) locale sau regionale, printre care și sinodul ținut la Ierusalim, menționat în Noul Testament (*Fapte* 15). Scopul propus al Sinodului de la Niceea din 325 era ca sub îndrumarea Sfântului Duh al lui Dumnezeu să se formuleze o expunere concisă care să definească adevărurile și convingerile fundamentale ale Credinței Creștine.

A doua parte a Crezului, începând cu cuvintele „... și în Sfântul Duh ...”, a fost elaborată de 150 Sfinți Părinți adunați la al doilea sinod ecumenic ținut în 381 la Constantinopol și care avea scopul de a completa Simbolul Credinței și a contracara diferitele erezii ce amenințau să submineze adevărurile eterne ale creștinătății ortodoxe.

Începând cu acele timpuri, Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, trupul veritabil și adevărat al lui Hristos a rostit acest vechi Crez în forma sa originală. Și astăzi, șaisprezece secole mai târziu, creștinii ortodocși continuă să rostească Crezul în forma sa inițială inspirată de Dumnezeu, fără modificări, adaosuri sau eliminări.

Cuvântul „Crez” vine din latinescul *credo*, adică „eu cred”. În variantele multor limbi primul cuvânt din Crez înseamnă tot „eu cred”, de exemplu *pistevo* în greaca clasică, *vjeruju* în Biserica Slavonă, și *vjerujem* în Sârba modernă.

„Eu cred” - aceasta este cheia pentru înțelegerea Crezului: convingerea, credința, *vero*. Episcopul Nicolae, cu clarviziunea sa spirituală, a fost capabil să înțeleagă aceasta. Iată de ce meditațiile sale asupra Crezului, *Credința poporului lui Dumnezeu*, sunt atât de valoroase. Ele trezesc în inimile credincioșilor o credință înfocată. Ele picură credință curată în sufletele însetate. Ele luminează cugetele căutătoare ale credincioșilor cu razele strălucitoare ale credinței adevărate.

Credința poporului lui Dumnezeu

Aceasta nu este o expunere didactică și rece a unor realități teologice rigide. Aceasta este o istorie mișcătoare ce încălzește inimile, a iubirii unui tată pentru copiii săi, despre iubirea lui Dumnezeu pentru oameni, o iubire ce depășește capacitățile noastre de înțelegere.

De fiecare dată când rostim Crezul din inimă, noi de fapt confirmăm realitatea acestei iubiri. „Eu cred” că acest adevăr divin, etern și nemuritor este realitate. „Eu cred” că acest Simbol al Credinței divin, etern și nemuritor a fost lăsat lumii de Însuși Dumnezeu - Izvorul a toată iubirea - pentru ca oamenii să poată cunoaște iubirea lui Dumnezeu și să-L iubească și ei. „Eu cred” că aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă în sine icoana lui Dumnezeu. „Eu cred” că acesta este adevăratul înțeles al credinței părinților noștri - SRPSTVO PRAVOSLAVJE, și SVETOSLAVLJE.

*Mitropolitul Irineu
a Preasfințitei Maici a lui Dumnezeu,
Gmyslake, Illinois, 15 decembrie 1988*

Crezul - Simbolul de credință

Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățimit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi după Scripturi. Și S-a înălțat la ceruri și sade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vie cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede; Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică, mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor, aștept învierea morților și viața veacului ce va să vie. Amin.

I

„Cred într-Unul Dumnezeu”

Cine seamănă semințe bune pe un câmp ce nu a fost curățat? Un om rațional nu va face așa ceva. Un om rațional va acționa în acord cu Cuvântul lui Dumnezeu. El va curăța mai întâi câmpul de neghină și apoi va semăna semințe bune.

Câmpul este sufletul uman, neghina - politeismul, sămânța bună - credința într-un Dumnezeu.

Să credem într-un singur Dumnezeu ne pare azi ceva firesc și evident totodată; să credem în mai mulți dumnezei - ceva absurd și prostesc. Dar nu întotdeauna a fost așa. Au fost timpuri în care doar câțiva oameni pe pământ credeau într-un Dumnezeu, apoi au venit alte timpuri când un întreg popor credea într-un Dumnezeu. Toți ceilalți, care erau politeiști, priveau pe monoteiști cu disprețul omului bogat deoarece considerau că aceștia aveau un singur Dumnezeu și deci mult prea puțin. Dar monoteiștii, la rândul lor, îi priveau pe politeiști cu mirare și tristețe, deoarece ei având mulți dumnezei de fapt nu aveau nici unul.

Credința într-un Dumnezeu trebuia să fie primită mai întâi de la un martor de încredere, pentru ca mai apoi ea să fie semănată în sufletele oamenilor ca în câmp. Martorul cel mai de încredere ce a adus mărturie pentru un Dumnezeu unic și contra mulțimii de zei a fost Însuși Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat. El Însuși și-a adus mărturie când a spus prin vrednicele sale slugi: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău... Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!” (*Ieșirea 20, 2-3*).

Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat treptat, în mijlocul neghinei politeiste, El a găsit câteva câmpuri mici pe care le-a curățat și le-a purificat și a semănat peste ele sămânța bună a credinței. Acestea erau sufletele câtorva bărbați drepti. Aceste suflete erau mai mult ca niște lumânări pregătite pe care El le-a aprins și acestea au luminat în întunericul politeismului „și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (*Ioan 1, 5*). Abel, Enoh, Noe, Avraam, Isaac, Iacob, Iov, Iosif, Moise, Isaia și Daniel au fost lumânările Domnului - aprinse fiecare în parte!

Astfel, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat întregului neam al lui Iacob sau Israel. În marea Sa milă, El S-a revelat lor mai întâi pe pământurile Egiptului, un pământ străin, apoi în pustiu, pământul nimănui și apoi în Canaan, pământul lor. Și pentru un timp întregul neam a spus „Cred într-un Dumnezeu”.

Dar oamenii înduhovniciți au început să se clatine în credința lor și aceasta a durat mai multe secole. Și exista pericolul ca lumina să se mistuie în

întuneric și din focul aprins să rămână cenușa. Văzând pericolul, Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat, îndurătorul și cel mai Milostiv Dumnezeu a trimis printre oameni pe Fiul Său, Domnul Iisus Hristos:

 pentru a împrăștia întunericul politeismului;
 pentru a întări inimile oamenilor ca aceștia să-și urmeze calea lor spre înălțimi;
 pentru a semăna sămânța bună a credinței într-un singur Dumnezeu,
Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Silitoarele albine ale lui Hristos, Sfinții Apostoli, au împrăștiat această credință, acest polen al lui Dumnezeu asupra întregii lumi.

Apostolii s-au împrăștiat din Ierusalim în toate părțile lumii printre popoare și triburi ca niște albine ale lui Dumnezeu pentru a îndulci sufletele oamenilor cu vestea cea dulce ca mierea despre Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Sfinții Apostoli curățau pământurile de neghina idolilor și sufletele oamenilor de credința într-o mulțime de dumnezei. Pe câmpurile curățate ei aveau să semene sfânta credință într-un Dumnezeu Unul, Viu și Adevărat.

Dar ce sarcină obositoare și periculoasă era aceasta! Aceasta a fost cea mai mare divergență cunoscută vreodată, care, credeți-mă, i-a costat pe acești misionari ai monoteismului sudoare și lacrimi, răni și sânge.

Oamenilor le era foarte greu să se despartă de zeitățile lor imaginare și să accepte credința într-un Dumnezeu. Derutați de mulțimea de creaturi și forțe contrare din univers, ei considerau mai demnă de crezare existența unei mulțimi de dumnezei decât a Unui Singur Dumnezeu. Captivați de iluzia unui copil naiv că puterea constă în număr, ei susțineau că era mai credibil ca o mulțime de zei să aibă o putere mai mare decât un Dumnezeu. Ei susțineau că mai mulți dumnezei ar putea oferi un ajutor mai mare decât un singur Dumnezeu.

Două feluri de oameni s-au ridicat împotriva Apostolilor - și în întreaga lume existau numai aceste două feluri: cei ce-și hrăneau sufletele cu otrava idolatriei și cei ce-și amăgeau trupurile făcând statui cu chipul idolilor. Și aceștia din urmă nu constituiau un obstacol mai mic decât primii. Luați de exemplu pe Apostolul Pavel și argintarul Dimitrie: „Căci un argintar, cu numele Dimitrie, care făcea temple de argint Artemisei și da meșterilor săi foarte mare câștig, i-a adunat pe aceștia și pe cei care lucrau unele ca acestea și le-a zis: Bărbaților, știți că din această îndeletnicire este câștigul vostru. Și voi vedeți și auziți că nu numai în Efes, ci aproape în toată Asia, Pavel acesta, convingând a întors multă mulțime, zicând că nu sunt dumnezei cei făcuți de mâini. Din aceasta... meseria noastră e în primejdie să ajungă fără trecere...” (*Fapte 19, 24-27*). De aceea unii priveau noua credință ca pe o amenințare pentru sufletele lor, în timp ce alții o considerau o amenințare pentru trup.

Astfel, toate popoarele și toți oamenii din lume, cu foarte puține excepții, se simțeau amenințați. Și cei ce formau aceste excepții, ca și Socrate la Atena, au fost condamnați la morți crude.

Cultura nu a ajutat câtuși de puțin. Popoarele mai cultivate făceau doar

idoli din materiale mai prețioase și cu o lucrare mai rafinată decât popoarele primitive, dar idolii rămâneau idoli și subjugarea sufletului uman era aceeași în toate. Când Sfântul Apostol Pavel a fost în cultivata Atena „duhul lui se îndârjea în el, văzând că cetatea este plină de idoli” (*Fapte 17, 16*). Același lucru i s-a întâmplat lui Andrei în Sarmetia, lui Matei în Egipt și lui Bartolomeu în India - idoli în piețe, idoli în fața judecătoriilor și a cazarmelor militare, idoli în case, idoli în fiecare cameră, idoli pretutindeni. Nici nu puteau număra toți zeii pe care popoarele și oamenii îi venerau.

Și acești spini idolatrici i-au înțepat până la sânge pe Sfinții Apostoli. Aceștia i-au îndepărtat cu îndrăzneală, i-au curățat și purificat și în locul lor au semănat sămânța bună în Dumnezeu Unul, Viu și Adevărat. Apostolii au îndeplinit această sarcină titanică prin cuvinte, miracole, dragoste și sacrificiu. Unde au eșuat într-un fel, au izbândit într-altul. Unde nu au putut izbândi în nici un fel, ei au izbândit prin propriul lor sânge și moarte. Sângele martiriului lor i-a ars pe idoli ca focul cel viu.

Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat a binecuvântat mesajul apostolilor Săi și muncile, lacrimile, suspinele și sacrificiile lor. Astfel, semințele lor au dat roade bune. și aceste roade constau în faptul că azi ne pare ceva firesc să credem într-un Dumnezeu și absurd și prostește să credem în mulți dumnezei.

„Eu sunt Domnul, Dumnezeu tău și să nu ai alți dumnezei afară de Mine”. Aceasta a fost, prima mărturie a lui Dumnezeu în ceea ce-L privește, prima revelare făcută oamenilor de pe pământ a lui Dumnezeu despre Dumnezeu și prima poruncă a lui Dumnezeu. „Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine”, poruncește Dumnezeu; pentru că dacă vei avea alți dumnezei vei abate asupra ta două nenorociri. Prima: vei crede în dumnezei falși, inexistenți, imaginari și iluzorii.

A doua: vei împărți cu aceștia iubirea și teama reverențioasă care Mi se cuvine în întregime Mie, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Astfel, credința ta în Mine se va umbri și vor slăbi iubirea și teama ta reverențioasă față de Mine. Eu Mă voi îndepărta de tine jignit și insultat. Și vei deveni ateu, oricâtă evlavie ai crede tu că depui în credința ta în mai mulți dumnezei, în ultimă instanță politeistul și ateul sunt același lucru. Nici unul nu are un Dumnezeu, nu-L are pe Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Credința într-un Dumnezeu, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat este credința celui umil și înțelept. Nu este credința celui mândru, a cărui mândrie îl face nesocotit. Aceasta deoarece el se zeifică pe el însuși sau o altă creatură de-a Creatorului și nicidecum pe Creator.

Cu cât omul este mai umil, cu atât el este mai înțelept. Cu cât el este mai arogant, cu atât e el mai nerod. Dumnezeu dă discernământ celui umil pentru ca acesta să știe și să înțeleagă, dar El se opune celui mândru. Cu cât cel umil trăiește mai mult în pace cu Dumnezeu, cu atât Dumnezeu îl înzestrează cu discernământ. Și discernământul este lumina ce duce la Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat. Binecuvântați sunt cei ce au discernământul de a vedea vremelnicia lumii și nimicnicia omului. Binecuvântați sunt cei ce se simt mici și neînsemnați pentru că Dumnezeu îi va ridica la cunoașterea supremă, la

cunoașterea existenței și măreției Dumnezeuului celui Preaînalt.

Aceasta este credința voastră, purtători de Hristos, și a voastră, cei mai umili și deci cei mai înțelepți. Lăsați să fie aceasta și credința copiilor voștri din generație în generație până la sfârșitul veacurilor. Aceasta este Credința Ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Prin această credință au fost salvați strămoșii voștri. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a acelor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. La Judecata înfricoșată ei nu vor fi rușinați în fața îngerilor și a celor drepți. Dimpotrivă, ei vor primi slavă și vor fi numiți cei binecuvântați.

II

„Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute”

Să privim, cu frică și cutremur, prin perdeaua eternității puțin îndepărtată. Nu mâna slabă a omului a dat ușor la o parte această perdea. Ea a fost dată la o parte de El - Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat. Cine în afară de El ar putea să o înlăture? Toate mințile omenești luate la un loc cu toate puterile ce nu țin de ceruri nu ar putea urni această perdea nici cât un fir de păr.

El s-a îndurat de oameni și a mișcat perdeaua. Și trei raze de lumină s-au răsfrânt asupra oamenilor ce poartă icoana Sa în ei înșiși. Și cei aleși au văzut aceasta și au tresărit de bucurie sfântă. El S-a revelat ca Unul Incomparabil - comparabil doar cu El Însuși. Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat ca Tată, Atotputernic și Făcător.

Cugetul vă este străfulgerat de un gând neliniștit și de întrebarea: „Tată al cui?” și „în ce moment a devenit El Tatăl?” El este Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos și a fost dintotdeauna Tată. Înainte de crearea lumii a fost El Tată. Tatăl a născut pe Fiul Său Unul-Născut înaintea timpului și a ființelor supuse acestuia, înainte de îngeri și de toate puterile cerești, înainte de soare și de lună, înaintea zorilor și a luminii lunii. Vorbind despre Cel Veșnic, îndrăznim noi să pronunțăm cuvântul „când?” De când Dumnezeu a fost Dumnezeu, de atunci Dumnezeu a fost Tatăl. Dar în El nu există nici un „când”, deoarece în El nu există ciclu temporal.

Cel Preaînalt S-a revelat mai întâi ca Tată, apoi ca Atotputernic și Făcător, în vecie, în afară de Fiul Său Unul-Născut, nimeni nu a putut să-L numească pe Dumnezeu Tată.

Dar în timpuri? Nici chiar în timp, pe parcursul a secole și secole - nimeni. Ascultați istoria antică a omenirii și primiți-o în inimă. Ea vă umple gândurile de lumină și sufletul de bucurie. De când a fost creată lumea și de când Adam a fost izgonit din rai din cauza păcatului de moarte, respingătorul

păcat al neascultării față de propriul său Creator și până la coborârea Fiului lui Dumnezeu pe pământ, în tot acest răstimp nici un muritor nu a îndrăznit să-L numească pe Dumnezeu tată al său. Cei mai supuși aleși ai Săi se adresau Lui cu nume foarte mărețe. Ei îl numeau „Atotputernicul”, „Judecătorul”, „Preaînaltul”, „Regele”, „Domn al mulțimilor”, dar niciodată nu foloseau dulcele nume de „Tată”.

Cei mai buni reprezentanți ai neamului omenesc puteau să se simtă creaturi ale unui Creator Atotputernic, ca oale ale unui Olar divin, dar niciodată copii ai unui Tată ceresc. Acest drept i-a fost acordat omului prin Domnul nostru Iisus Hristos. Nu este un drept acordat tuturor oamenilor, ci numai celor ce L-au primit. Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu (*Ioan 1, 12*), aceasta înseamnă să fii adoptat și să îndrăznești să te adresezi lui Dumnezeu cu cuvintele „Avva Părinte” (*Gal. 4, 5-6, Rom. 8, 14-16*).

Însuși Hristos a revelat această adopție - dar al milei lui Dumnezeu - și a oferit-o oamenilor chiar de la începutul misiunii sale pe pământ. El a revelat oamenilor că din acel moment ei puteau să-L numească pe Dumnezeu Tată al lor atunci când a spus: „Deci voi așa vă rugați: Tatăl nostru, care ești în ceruri” (*Matei 6, 9*). Și de atunci până acum multe milioane de copii și adulți de pe tot globul pământesc murmură zi de zi „Tatăl nostru”.

Duhurile rele nu au dreptul de a-L numi pe Dumnezeu tată al lor. Nici păcătoșii nepocăiți nu au voie să pronunțe acest dulce cuvânt „Tată”. Acest drept li se acordă doar celor dreți și celor plini de căință, astfel încât în rugăciunile lor ei să poată striga din toată inima și din tot sufletul lui Dumnezeu „Tatăl nostru!”. De aceea, aceluia ce duc război împotriva lui Dumnezeu și a legii lui Dumnezeu fie prin gânduri, vorbe sau prin fapte nu le este nicidecum permis să se adreseze lui Dumnezeu cu acest nume reconfortant și dulce: „Tată!”.

Cei 318 Sfinți Părinți de la Niceea care au compus Crezul (Simbolul Credinței) vostru (pentru voi), al tuturor celor ce purtați imaginea (chipul) lui Dumnezeu în sine, care sunteți aleși, L-au numit mai întâi pe Dumnezeu „Tată”, apoi „Atotputernic” și „Făcător”. Ei au făcut aceasta fiind luminați de către Sfântul Duh al lui Dumnezeu. Și au făcut-o în primul rând deoarece Cel Preaînalt este Tatăl lui Hristos: Domnul dinaintea timpului și a creării lumii, în al doilea rând, deoarece Fiul întrupat al lui Dumnezeu a adus ca prim dar oamenilor - aceluia care-L urmează - adopția; adică dreptul de a-L numi pe Tatăl Său, Tată al lor. Tatăl nostru! **Ce bucurie sub soare și sub stele ar putea încălzi mai mult inimile voastre, ale aleșilor care purtați icoana lui Dumnezeu în sine.** Și Domnul, Fiul lui Dumnezeu, nu numai că v-a permis să-L numiți pe cel Preaînalt, Dumnezeul Cel Unul, Viu și Adevărat, Tată al vostru, mai mult, El v-a poruncit „și tată al vostru să nu vă numiți că Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri” (*Matei 23, 19*). O, fericire vouă, fericire inefabilă. **Adevărata paternitate se află în ceruri, dincolo de soare și de stele. Paternitatea de pe pământ e doar o umbră, un simbol.**

Fericirea voastră constă și în faptul că Tatăl vostru ceresc este și Atotputernic și Făcător. Sfinții Părinți de la Niceea, luminați de Sfântul Duh al

lui Dumnezeu, au numit pe cel Preaînalt mai întâi Atotputernic și apoi Făcător. Veți spune: „Oare nu e normal ca mai întâi să crezi ceva și mai apoi să-ți folosești puterea pentru a conduce ceea ce ai creat? Și cel Preaînalt nu ar trebui să fie numit mai întâi Făcător și apoi Atotputernic?” Este așa doar în aparență, dar atunci când vă aflați în fața Celui Adevărat nu judecați după aparențe. Ascultați! Dumnezeu într-adevăr este mai întâi Atotputernic, înainte de a crea cerul și pământul, Atotputernicul Dumnezeu a purtat în Sine mărețul proiect al creației, de la cele mai mari până la cele mai mici detalii, precum și toate forțele, toate legile, toate sistemele de ordine. Fără această înțeleaptă atotputernicie cum ar fi fost creația posibilă și realizabilă?

Astfel, după ce mărețul Creator a creat lumea văzută și cea nevăzută, El a rămas în continuare Atotputernic și prin puterea sa de netăgăduit a continuat să exercite control absolut asupra tuturor forțelor, legilor și sistemelor de ordine din ambele lumi. „Au nu se vând două vrăbii pe un ban? Și nici una din ele nu va cădea pe pământ fără știrea Tatălui vostru” spune Fiul lui Dumnezeu (Matei 10, 29). „Și păr din capul vostru nu va pieri” (Luca 21, 18), iarăși fără voia Dumnezeului Atotputernic. **Cu tăria brațului Său, Dumnezeu supune chiar și forțele adverse, cele care luptă împotriva legii Sale și împotriva credincioșilor, și armonizează totul cu planurile Sale. Nici o lacrimă a celui drept nu este uitată nici dacă aceasta cade în mare. Nici un cuvânt rostit pe pământ, bun sau rău, nu rămâne fără răspuns, fie el deschis sau ascuns din partea lui Dumnezeu.**

Tatăl, Atotputernicul, Făcătorul. Acesta este Dumnezeul vostru - Cel Unul, Viu și Adevărat. Ca Făcător, Dumnezeu a creat cerul și pământul și toate creaturile văzute și nevăzute „...în cer și pe pământ toate câte a voit a făcut” (Ps. 113, 11). Prin cuvintele „în cer” sfinții interpreți au înțeles întotdeauna împărăția îngerilor și a tuturor celorlalte puteri cerești, văzute pentru Dumnezeu, dar nevăzute pentru noi. Prin cuvintele „pe pământ” ei au înțeles toate lucrurile materiale și toate creaturile de pe pământ, de sub pământ, de deasupra pământului, cât și cele departe de pământ, dar accesibile percepției noastre senzoriale.

Tot ce a fost creat, văzut și nevăzut, a fost creat de Dumnezeu. Nu există un alt Făcător în cer sau pe pământ în afară de Cel Preaînalt. Și de la cele mai mari până la cele mai mici, nu există nimic creat care să fie creat de altcineva în afară de Cel Preaînalt. El este unicul Făcător în adevăratul și deplinul sens al cuvântului, în adevăratul și deplinul sens al cuvântului, Făcătorul este Cel ce a făcut atât materialul construcției, cât și scheletul. Atât materia, cât și forma materiei; și El este Cel ce infiltrează în toate o putere mistică a creației, a relației reciproce, a atracției și respingerii, a mișcării și vieții.

De aceea, când auziți spunându-se „Creatorul a creat tot ceea ce este creat”, nu înțelegeți că numai forma lucrurilor a fost creată de Creator dintr-o materie preexistentă, ci că însăși materia a fost creată: Prin aceasta se manifestă deplinătatea puterii creatoare a lui Dumnezeu, prin faptul că El a creat și una, și cealaltă.

Fie că materia constă din cele patru mari elemente - pământ, apă, foc și

aer - stabilite de gândirea antică, fie că acestea patru împreună cu toate celelalte constau dintr-o singură proto-materie de natură electrică, potrivit gândirii științifice moderne, nu merită să ne adâncim acum în acest subiect. Un lucru este sigur: atât urzeala cât și bătătura fabricii universale reprezintă invenția și creația lui Dumnezeu, marele Creator.

Poate oare gândirea omenească să pătrundă vreodată tot misterul și toată măreția acestei fabrici, aleșilor? Poate ochiul să o cuprindă? Poate urechea să o audă? Poate limba să o exprime? Figuri și culori, numere și propoziții, muzică și cântec, bucurie și durere, vietăți în apă, vietăți în sol, vietăți în aer, constelații strălucitoare - toate acestea oare nu vă conduc, o, aleșilor, mai mult spre o **tăcere pioasă decât spre cuvântare?**

Să știți totuși că această splendoare miraculoasă și impunătoare a universului văzut nu e decât o strajă atrăgătoare în fața intrării unui palat împărătesc, în fața porților lumii nevăzute, a împărăției spirituale îngerești. Și acolo, în spatele porților, se află adevăratul miracol, miracolul tuturor miracolelor, splendida măreție a tuturor mărețiilor. Aici, unde Preaînaltul împărat al împărățiilor strălucește în locul soarelui (*Apoc. 22, 5*)! Aici nici gândul, nici urechea, nici ochiul, nici limba nu folosesc la nimic. Marele Apostol a fost ridicat în duh „până la al treilea cer...”, a fost răpit în rai și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască (*II Cor. 12, 2-4*). Astfel, în ceruri, în împărăția spirituală a împăratului Creator totul depășește puterea noastră actuală de înțelegere și expresie.

Și lumea aceasta văzută, în comparație cu cea nevăzută, e ca o umbră comparată cu realitatea, ca un simbol comparat cu un spirit, ca tipăritura comparată cu ideea, ca o amintire despre casă a celor exilați. Dar același Creator a creat ambele lumi, atât cea văzută, cât și cea nevăzută. El, Unul, ține în mână sa neobosită și atotputernică ambele lumi - doar El, Creatorul. El, Unul, le conduce pe cărări misterioase, spre destinații misterioase pe care tot El le-a predestinat - El, blândul Tată al Domnului Hristos și al tuturor aleșilor săi copii.

Aceasta este credința celor scăldați în lacrimi, a celor ce plâng pentru dreptate, adevăr și viață. Nu este credința slugilor nedreptății, înșelăciunii și morții, a prietenilor râsului ce sfârșește prin disperare. Aceasta este credința celor scăldați în lacrimi, care plâng din cauza neputinței lor și a neputinței întregii omeniri. Ei caută Izvorul dreptății, al adevărului și al vieții. Și acest Izvor le este dat. Astfel, lacrimile lor de durere sunt transformate în lacrimi de fericire, pentru că ei găsesc cea mai prețioasă comoară, adică pe Tatăl Atotputernicul, Făcătorul. Ce mai au ei de căutat când prin El li se dă totul? Le rămân doar lacrimile de pocăință cu care ei spală orice nedreptate și înșelăciune și se îndepărtează de moartea veșnică. Spălați cu lacrimile pocăinței, ei devin blânzi și îngăduitori față de frații lor ce se căiesc, față de tovarășii lor de drum, pe cărarea ce duce la tărâmul etern și îi ajută să descopere dreptatea lui Dumnezeu, Izvorul dreptății, adevărului și vieții.

Aceasta este credința voastră, purtători de Hristos, credința strămoșilor voștri, care nu au regretat niciodată calea anevoioasă și lacrimile vărsate când au

ajuns lângă Domnul și au fost consolați. Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație până la sfârșitul veacurilor. Aceasta este Credința Ortodoxă salvatoare ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. La Judecata lui Dumnezeu lor nu le va fi greu. Ei vor fi numiți binecuvântați.

III

*„Și într-Unul Domn Iisus Hristos,
Fiul lui Dumnezeu,
Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut
mai înainte de toți vecii”*

O nouă lumină s-a răsfrânt asupra voastră, o, aleșilor, cei ce purtați icoana lui Dumnezeu în voi. Prin perdeaua puțin dată la o parte de mâna Celui Preaînalt, o nouă scăpărare de lumină s-a răsfrânt asupra voastră, luminându-vă ca fii ai lui Dumnezeu. Această lumină vă dezvăluie misticul, eternul, fericitul mister al veșnicei paternități și al filiației eterne, în această lumină, o binecuvântare a coborât asupra voastră și balsamul consolării a coborât asupra ochilor voștri scăldați în lacrimi.

Domnul Iisus este unic atât ca Hristos, cât și ca Fiu al lui Dumnezeu. Ca Hristos, în sensul de Mesia (Alesul), El este unul de la începutul până la sfârșitul lumii. Omenirea nici nu poate să găsească și nici să aștepte un alt Mesia. „Căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți îi vor amăgi” (*Matei 24, 5-24*). Aceasta este profeția revelată de Unicul, Adevăratul, Clarvăzătorul Hristos. Au fost falși mesia, sunt chiar și acum, și vor fi din ce în ce mai mulți pe măsură ce se apropie sfârșitul neamului omenesc. Dar numai unul este adevăratul Mesia, veritabilul Hristos, nemărginitul Iubitor al omenirii. Acest Unul Adevărat, Veritabil și Nemărginit este Mesia tuturor neamurilor și oamenilor lumii din orice regiune și timp. El este unul și unicul Mesia, atât al celor morți, cât și al celor vii, care au fost, care sunt și care vor urma.

Voi, aleșilor, sunteți deci chemați să spuneți oamenilor și neamurilor: „O, oameni și neamuri, puteți voi să aveți reprezentanți de seamă, mai mari decât cei mari; puteți voi să aveți fiice și fii nobili, mai nobili decât nobilii, dar nu exista decât un Mesia al vostru, al tuturor – unul singur. Așa că nu mai așteptați un altul, nu mai cautați un altul. Cu adevărat, oricare altul ar veni sub acest nume, în afară de El Însuși, mincinos ar fi și fiu al minciunii. Singurul Mesia adevărat a spus cândva: „Atunci, de vă va zice cineva: Iată, mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți” (*Matei 24, 23*). Să nu credeți precum evreii care așteaptă la nesfârșit propriul lor mesia evreu. Cu adevărat, nici un astfel de mesia nu va

veni, fie el evreu, rus, indian sau american. Pentru că e în natura lui Mesia să fie Unul pentru toți oamenii, să apară în fața tuturor, asupra tuturor și pentru binele tuturor.

Voi aveți un astfel de Mesia, o, oameni și neamuri, pe adevăratul Mesia, după cum aveți un soare pe bolta cerului. Și la fel precum un singur soare strălucește asupra voastră, a tuturor - albi, negri, galbeni sau roșii - la fel unul Mesia strălucește asupra voastră a tuturor. Domnul este asupra tuturor, slugi ale sale. El îi luminează pe toți. Cine dintre voi caută un alt soare? Nimeni. De ce ar căuta atunci cineva un alt mesia, când lumina lui Mesia-Iisus este mai strălucitoare decât lumina soarelui - mai strălucitoare, mai nelimitată, mai creatoare de viață, mai aducătoare de fericire și mai salvatoare?

Feriți-vă de alți mesia, o, oameni și neamuri, și ferțiți-vă de mai mulți mesia pentru că ei sunt pierduți, suflete scormonitoare de bani și slugi ale celui înșelător. Satan vrea să defăimeze slava Domnului Iisus în lume, transformând unicul și nepământescul nume al lui Mesia, Hristosul, într-un fel de ordin cu care el decorează tot mai mulți impostori. Dar voi știți că una este să fii un general și alta este să te ornezi cu toate decorațiile unui general fără a fi în realitate. Ferțiți-vă de acei mesia pe care îi vestesc cei nebotezați. Mesia vostru poartă un singur semn, o singură decorație: crucea. Crucea, care în același timp este și stindardul victoriei. Prin aceasta veți recunoaște pe mesia vostru, singurul Mesia adevărat. El este același care, cândva, a ieșit în câmp gârbovindu-se pentru a semăna și care va mai ieși o dată drept, pentru a aduna recolta prin îngeri.

Singurul Mesia al lumii este Însuși Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Aceasta este puterea Sa cerească; aceasta este garanția adevăratului Său mesianism. Oricine neagă faptul că Domnul Iisus este Mesia va fi prins cu minciuna (dovedit mincinos).

Apostolul care și-a odihnit capul pe pieptul lui Iisus afirmă și mai direct acest fapt. Iată vorbele sale: „Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristosul?” (*I Ioan 2, 22*). Putea oare altcineva în afară de Fiul lui Dumnezeu să fie Mesia? Și puteau oamenii să recunoască pe altcineva drept Mesia?

El a trebuit să altoiască bătrânul și decăzutul arbore al umanității cu propriul Său sânge. Nici un sânge de muritor nu ar fi fost destul de pur, destul de tânăr, destul de puternic și de dătător de viață pentru a oferi acestui arbore vigoarea necesară pentru a întineri și **a se înnobila**. Cu adevărat, nici un sânge, în afară de cel al Fiului lui Dumnezeu cu care El a îmbrăcat propria Sa divinitate ca și cu o haină purpurie.

O, aleșilor, lăsați acum mințile voastre să se ridice către Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, voi cei ce purtați icoana lui Dumnezeu în sine. Îl veți recunoaște imediat prin icoana lui Dumnezeu din voi și recunoscându-L vă veți umple de fericire. Hristos este numit Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu deoarece El este unicul Fiu născut din Dumnezeu Tatăl. Când Îl numiți pe Cel Preaînalt Tată, confirmați deja existența Fiului. Un bărbat fără copii nu este numit tată și nici nu este numit părinte cel ce nu a lăsat urmași.

Preaînaltul vorbește prin gura proorocului Său astfel: „Oare, Eu voi deschide pântecele fără să-l las să nască? Zice Domnul. Sau Eu, Cel ce fac să nască, îl voi închide?” (Is. 66, 9). Să nu se îndoiască deci nimeni că Dumnezeu este un născător; și să nu se îndoiască nimeni de Unul Născut, Fiul lui Dumnezeu. Există oare în lume ceva bun ce nu este întru Dumnezeu și prin Dumnezeu? Nașterea este și ea un lucru bun. De aceea, faptul de a se naște este în Dumnezeu, nu ca un concept, ci ca o realitate, ca o realitate eternă, deoarece Dumnezeu este etern.

Dumnezeu este martor. Dumnezeu Tatăl Însuși a adus mărturie și L-a proclamat pe Hristos ca Fiu al Său. Mai întâi, prin proorocul care spune: „Fiul meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!” (Ps. 2, 7). O, etern „astăzi” al lui Dumnezeu! Apoi, a făcut-o cu două ocazii, direct, prin propriul său glas - la râul Iordan și pe Muntele Taborului - „Acesta este Fiul Meu iubit în care îmi gădesc toată plăcerea; ascultați-L”. Și în sfârșit, cine îl putea cunoaște pe Domnul Iisus mai bine decât El Însuși? Iisus Însuși a spus despre Sine: „Fiul lui Dumnezeu sunt” (Ioan 10, 36).

După cum nici o persoană simțitoare nu s-ar putea numi tată renegându-și fiul, tot așa nimeni nu poate numi pe un fiu, fiu și să nege tatăl. Cum ar putea exista un tată care nu a avut niciodată un copil sau un fiu care nu a avut niciodată un tată? Și cel care și-a odihnit capul pe pieptul Fiului lui Dumnezeu ne spune, iarăși, în legătură cu aceasta: „Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl, cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl” (I Ioan 2, 23)?

Un oarecare om bogat avea un singur fiu. Și acest bărbat era foarte milostiv; aflând că în vecinătatea sa erau mulți orfani, el s-a întristat. S-a dus și a adunat toți orfanii și i-a adus în casa sa. Și a făcut din casa sa casă a lor, iar din averea sa avere a lor. Apoi s-a adresat lor spunându-le „Fiii mei!”, așa cum se adresa unicului său fiu cu cuvintele „Fiul meu!”. Ce diferență este, dar, aici?

Este ușor pentru voi, o, aleșilor, să vedeți diferența. Ea este evidentă: acel om bogat era în esență doar tatăl unicului său fiu, din milă numindu-se și tată al tuturor orfanilor din casa sa.

Diferența este că doar fiul bărbatului bogat era fiul său prin naștere, în timp ce toți ceilalți erau fii ai săi prin adopție, înrudirea în substanță și înrudirea prin darul adopției - aceasta este diferența.

Acestea vă sunt dezvăluite, o, oameni cu judecată, pentru ca să aveți o armă împotriva acelor oameni iraționali care spun cu aroganță: știm că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, tot așa precum suntem și noi fii ai lui Dumnezeu! Întrebați-i cu blândețe și umilință: sunteți voi fii din milă sau sunteți fii în esență? Vorbiți și ne răspundeți: cum putea Hristos cel fără de păcat să fie Fiul lui Dumnezeu din milă și cum ați putea voi, care sunteți păcătoși, să fiți fii ai lui Dumnezeu în esență? Voi știți că Dumnezeu este fără păcat. Numai Cel ce este fără păcat îl poate naște pe Cel Fără de Păcat. Cum poate fi un păcătos născut din Cel ce este fără de păcat? Poate cineva să dea ceva ce el nu are? Și cine dintre fiii femeilor este fără de păcat? Și cine dintre voi s-ar putea numi pe sine, cu sinceritate, fiu al lui Dumnezeu în esență?

În substanță sau în esență, Fiu al lui Dumnezeu poate fi numit doar Cel ce

poartă în sine caracteristicile și puterile divine ale lui Dumnezeu Tatăl. Cu alte cuvinte, doar Dumnezeu poate fi numit Fiu al lui Dumnezeu. Oare nu mărturisește, în armonie, întreaga natură văzută că tot ceea ce e născut e de aceeași substanță cu născătorul? Stejarul naște stejar, porumbelul naște porumbel, leul naște leu, șoimul naște șoim, omul naște om și tot așa, în toate domeniile naturii vii. Ce Dumnezeu se poate naște din Dumnezeu? Doar eternul Fiu al lui Dumnezeu, născut din Dumnezeu Tatăl, întreaga natură vie ne mărturisește că așa trebuie să fie și Însuși Domnul o face prin mărturia Sa. Și astfel, dacă Hristos cel fără de păcat este Fiul lui Dumnezeu în esență, voi, oamenii păcătoși, puteți fi numiți fii ai lui Dumnezeu doar din bunăvoință, prin milostivire, prin adopție.

Dumnezeu Fiul a fost născut din Dumnezeu Tatăl „înaintea tuturor veacurilor”, Însuși Fiul lui Dumnezeu, Cel mai înainte de toți vecii, mărturisește aceasta persecutorilor săi, iudeii, când spune: „Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam” (*Ioan 8, 58*). Și iarăși, când L-au întrebat: „Cine ești tu?”, El le răspunde: „Ceea ce v-am spus de la început” (*Ioan 8, 25*). Prin aceasta Domnul a vrut să arate că originea și filiația Sa eternă sunt nesupuse timpului. El, Unul născut, este începutul întregii creații, începutul cetelor îngerești și al ființelor trupești. Fiul lui Dumnezeu este începutul. După cum Cel Prea-înalt este etern, așa este și paternitatea Sa. De aceea, voi nu vă înșelați când spuneți că credeți într-un Domn Iisus Hristos, Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu, născut din Tatăl mai înainte de toți vecii.

Aceasta este credința sufletelor pline de dragoste; sufletelor lipsite de dragoste le este greu să accepte această credință. Părinții cu o dragoste invincibilă față de copiii lor și copiii cu o dragoste invincibilă față de părinții lor primesc această credință cu bucurie. Lumina paternității lui Dumnezeu și a filiației lui Dumnezeu luminează inexplicabilul și adâncul mister al naturii privind atașarea părinților față de copii și a copiilor față de părinți. Numai în această lumină pot copiii și părinții lumii să înțeleagă misterul iubirii lor reciproce. Ei pot înțelege că dragostea lor nu e de origine pământească, ci de origine cerească. Ea este aprinsă de la eterna flacără a iubirii părintești și filiale, care se găsește în Dumnezeu. De aceea, toți părinții care își iubesc copiii cu dragoste invincibilă și toți copiii care își iubesc părinții cu dragoste invincibilă acceptă cu bucurie credința în Tatăl veșnic și în veșnicul Său Fiu din ceruri.

Aceasta este credința voastră, o, purtători de Hristos, și credința părinților voștri, care v-au iubit. Aceasta să fie și credința copiilor voștri pentru care nutriți o dragoste invincibilă. Aceasta este credința ortodoxă salvatoare, care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În ziua Judecării lui Hristos ei vor fi miluiți și vor fi numiți binecuvântați.

IV

*„Lumină din Lumină, Dumnezeu
adevărat din Dumnezeu adevărat,
născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl,
prin Care toate s-au făcut”*

Proorocul și vizionarul a privit către eternitate și a văzut că nu existau soarele, luna sau stele; și totuși, era o lumină inefabilă care pătrundea totul și lumina totul (*Luca 60, 19 și Apoc. 21, 23*). Știți voi, o, aleșilor, ce fel de lumină era aceasta? Bănuți: este lumina eternă a chipului Celui Preaînalt. Este lumina eternului Tată, lumina eternului Fiu și lumina eternului Duh Sfânt - o Lumină, o Dumnezeire, o Frumusețe.

Sfinții Părinți de la Niceea (325), luminați de această eternă Lumină, au arătat prin următoarele șase expresii care este legătura dintre Domnul nostru Iisus Hristos, Tatăl ceresc și creație.

Prima expresie, „Lumină din Lumină”, a fost rostită de un mare tâlcuitor al misterelor:

„Dumnezeu este lumină și nici un întuneric nu este întru El” (*I Ioan 1, 5*). Dacă un tată este lumină, ce altceva poate fi fiul său decât numai lumină? Dacă Tatăl veșnic este Lumină, Fiul Său este de asemenea Lumină. Fiul, mărturisindu-ne despre El, ne spune: „Eu sunt Lumina lumii” (*Ioan 8, 12*). Binecuvântați veți fi de veți putea fi numiți măcar luminați de această Lumină!

A doua expresie este: „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”. Apostolul Filip i-a spus Domnului: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne este de ajuns”. Blândul Domn i-a răspuns: „Cel ce Mă vede pe Mine vede și pe Cel ce M-a trimis pe Mine”. Și a adăugat: „Credeți Mie că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine” (*Ioan 14, 18-11; 12, 45*). Și iarăși a spus: „Toate câte are Tatăl ale Mele sunt” (*Ioan 16, 15*); „Iar Eu și Tatăl Meu una suntem” (*Ioan 10, 30*). Mai apoi, iudeii au luat pietre ca să le arunce asupra Lui pentru a-L omorî deoarece spuneau: „Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu” (*Ioan 10, 33*). Au vorbit după cum vedeau ei, orbiți fiind de păcat. Ei au văzut în Hristos - sau mai bine zis în jurul lui Hristos - doar un corp omenesc, dar ceea ce era dincolo de corp, dincolo de sângele purpuriu și de carne era ascuns ochilor lor. Gândiți-vă care este diferența dintre un simplu fir de cupru aruncat pe pământ și un fir de cupru ce conduce electricitatea, gândul și vocea. Pentru un ochi lipsit de inteligență și de experiență acestea par identice. Ochii sufletelor lor erau însă legați și astfel, când au privit, nu au putut vedea ființa lui Dumnezeu în ființa unui om.

Aceasta poate fi văzută doar de cel botezat, curățat de păcate și sfințit. Sfinții Apostoli au văzut-o, la fel și Sfinții Părinți de la Niceea, precum și toți

oamenii înduhovniciti pe parcursul a multe, multe secole. „Dumnezeu era în Hristos” ne mărturisește Apostolul Pavel (*II Cor. 5, 19*). Aceasta e o descoperire dumnezeiască. Dar oare din conceptul de părinte și de urmaș aplicabil tuturor domeniilor vieții, nu reiese clar că Cel Unul-Născut din Dumnezeu este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat? Dumnezeul Cel adevărat putea naște doar Dumnezeu adevărat.

A treia expresie este: „născut”. Adică Fiul lui Dumnezeu a fost născut din Dumnezeu - Lumină născută din Lumină, Adevăr născut din Adevăr, Viață din Viață, Slavă din Slavă, Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat, înțelegerea omenească pătrunde într-o oarecare măsură nașterea trupului din trup, dar foarte puțin pătrunde nașterea duhului din duh. „Și Dumnezeu este duh.” Nașterea trupului, o, aleșilor, e doar o umbră, un semn al nașterii duhului. E destul pentru voi să știți, o, purtătorilor de Hristos, că Mesia și Salvatorul vostru nu este moarte născută din moarte, întuneric din întuneric, nedreptate din nedreptate, slăbiciune din slăbiciune, ci mai degrabă Lumină născută din Lumină, Dumnezeu Adevărat născut din Dumnezeu Adevărat. Și deoarece El a fost născut din veșnicie, va fi, va trebui să fie revelat în veșnicie. Când veți pleca din această lume și porțile vor fi închise în urma voastră, atunci El vă va fi descoperit.

Vi s-a spus odată că Mesia este Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu; așa că bucurați-vă să auziți din nou aceasta, El fiind Cel născut. Bucurați-vă, pentru că **nașterea presupune dragoste**. Vi s-a spus și mai înainte că El este Unicul ce a fost născut din Tatăl în ființă; Cel Preaînalt a născut pe Cel Preaînalt, pe Născutul din Cel Preaînalt mai înainte de toți vecii. De aceea nașterea Sa devine distinctă și diferă de facere. El a fost născut, iar nu făcut. El poate să se asemene cu creaturile, dar el nu este o creatură.

A patra expresie este: „dintr-o ființă cu Tatăl”, adică din aceeași făptură ca și Tatăl. După tot ce s-a spus despre El, oare nu se înțelege aceasta în mod automat? Pentru că atunci când cineva spune că El este Fiul Tatălui a spus deja și că El este din aceeași substanță și din aceeași ființă cu Tatăl. Când cineva spune „Lumină din Lumină”, iarăși explică faptul că lumina a fost născută din aceeași substanță și ființă cu lumina care a născut-o. Și când cineva spune „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, el confirmă că Fiul este dintr-o ființă cu Tatăl Său.

Și în sfârșit, când cineva spune: „născut nu făcut” el mărturisește, o dată în plus, ceea ce a fost explicat mai detaliat mai sus. Aceasta deoarece tot ce e născut e de aceeași ființă cu născătorul, pe când tot ce e făcut e diferit în substanță și ființă de creatorul său. Cercetați și înțelegeți: un copil e din aceeași esență cu tatăl său, dar un topor este dintr-o altă substanță decât fierarul care l-a făcut.

Acestea sunt cele patru expresii pe care Sfinții Părinți de la Niceea le-au folosit pentru a defini legătura dintre Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și Tatăl Său întru veșnicie. Și iată cele două expresii folosite de ei pentru a defini legătura dintre Hristos și creație.

Prima este „nu făcut”. Cerul și pământul și tot ceea ce este văzut și

nevăzut, tot ceea ce este în afara ființei Dumnezeuului Unic și Viu - totul este creat. Doar Creatorul este necreat. Și după cum Tatăl este necreat, la fel și Fiul este necreat. El a fost născut și nu făcut. Co-etern cu Tatăl, din aceeași ființă cu Tatăl, El este Alfa și Omega, împreună cu Alfa și Omega, împreună cu Unul ce nu are început, Fiul nu are început. El este fără timp, infinit, etern, nemuritor. Ființa Sa este inseparabilă de ființa Tatălui; lumina și slava Sa sunt de nedespărțit de lumina și slava Tatălui. Puterea Tatălui este puterea Sa. Și toate acestea nu ne dovedesc oare că Fiul Celui Preaînalt nu este făcut? Cum ar putea să fie făcut cineva care există veșnic? Și de către cine ar putea fi făcut Cel ce este co-etern cu Tatăl?

La fel cum nu putem vorbi de soare fără lumină, o, purtătorilor de Hristos, sau despre primăvară fără apă, așa nu se poate vorbi despre Tatăl fără Fiul sau despre Fiul fără Tatăl. Pentru că dacă El ar fi fost creat, la fel ca multe dintre cele ce sunt create, El ar fi avut nevoie de un Salvator pentru Sine. Dacă El ar fi fost creat, El nu ar fi fost Fiul, ci unul dintre numeroșii fii adoptivi. Cu adevărat, El este Fiul și nu un fiu adoptiv. Dacă El ar fi doar un fiu adoptiv, atunci Preaînaltul nu ar avea un fiu născut. Atunci Preaînaltul nu ar putea fi numit Tată și eterna paternitate nu ar exista. Nici dragostea eternă nu ar mai exista. Nici eterna paternitate și nici eterna filiație - cei doi poli ai iubirii veșnice - nu ar exista. Dar, bucurați-vă din inimă, copii ai lui Dumnezeu, pentru că paternitatea și filiația și dragostea există. Fiți luminați de eternele raze ale iubirii!

A doua expresie este: „prin care toate s-au făcut”. Tot ceea ce este creat a ajuns să existe prin El. La fel cum s-a scris despre Cuvântul lui Dumnezeu. „Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut” (Ioan 1, 3). De aceea nu numai că Unul născut Fiul al lui Dumnezeu nu este făcut, El este chiar Făcătorul. „Prin El s-au făcut toate câte s-au făcut.” Toate câte își trag existența din creație în cer și pe pământ, toate sunt lucrul Fiului și al Tatălui; și toate câte există sunt sub autoritatea Fiului și a Tatălui.

Așa au exprimat Sfinții Părinți de la Niceea inexprimabilul. Așa au pus ei în cuvinte credința lor și credința voastră și în toate s-au inspirat din revelația scrisă a Domnului Iisus Hristos și din revelația nescrisă a Sfântului Duh al lui Dumnezeu. Să știți totuși că El, Cel ce nu poate fi cuprins în întregul univers, nu poate fi cuprins nici în cuvinte omenești.

Și tot ce s-a spus despre El până acum, o, purtătorilor de Hristos, s-a spus despre Dumnezeuul cel Preaînalt din veci, în chiar Sinele Său, în afara lucrurilor create și mai presus de creație. Acestea au fost spuse despre în veci tainicul Tată și al Său Fiul, înainte ca El să se arate; despre Ființa eternă, care singură își este Tată Sieși și nu are nevoie de nimic din afara Sa. S-a vorbit despre miracolul unei existențe fără schimbare, fără vârstă și fără moarte; despre nestinsa flacără divină pizmuită, pe bună dreptate, de orice altă lumină văzută sau nevăzută.

Ceea ce urmează este o descriere a lui Dumnezeu Creatorul, coborât în timp, în spațiu, în finit, în mijlocul creației Sale. **Așa cum o mama se apleacă, se înclină asupra copilului său ce plânge în leagăn, așa este și coborârea Creatorului făpturilor printre oameni, în această vale a plângerii.**

Aceasta este credința sufletelor meditative și rugătoare. Oamenilor supuși

senzațiilor, acoperiți de praf, le vine greu să accepte această credință. Oamenii care gândesc își dau seama de limitările rațiunii umane în fața noilor și tot mai înalților munți de taine ce apar unul după altul. Și tocmai acum când oamenii, cu mari eforturi, escaladează un astfel de munte de taine și abia trăgându-și răsuflarea încep să simtă bucuria un alt munte, mai mareț se deschide privirii lor - și așa mai departe din generație în generație.

Ei privesc și văd că fiecare mister nedezlegat al naturii nu este un mesia, ci doar o prevestire a unor noi mistere. Fiecare lucru nou descoperit și studiat nu este o revelare, ci o perdea ce acoperă toate miracolele noi, fără nume, fără număr și fără sfârșit. De aceea ei își ridică prin rugăciune gândul către Cel Preaînalt și cu toată inima primesc de la El revelarea misterelor ultime și supreme, pe care prin iubirea și mila Sa, El a binevoit să le dezvăluie neamului omenesc. Ei le primesc cu bucurie și le împărtășesc, plini de curaj. La ce se pot ei aștepta de la oameni? Și ce pot fiii oamenilor, care urmează aceeași cale cu ei, să le spună despre divinele taine imperceptibile, invizibile, intangibile din nenumărații munți de taine ale naturii? Ce pot auzi ei cu auzul lor de la oamenii supuși senzațiilor și acoperiți de praf? Nimic, în afară de ceea ce au auzit și au respins deja. Din această cauză Adevăratul și Unicul Mesia le este atât de drag. Pentru că El a venit de pe tărâmul misterelor ultime ca un martor personal și le-a descoperit lor atât cât poate primi și duce sufletul omenesc.

Aceasta este credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri, care au meditat și s-au rugat. Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul călătoriei. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În Ziua Judecății lui Dumnezeu ei vor fi protejați și îndreptățiți de credința, puritatea și faptele lor bune. Și ei vor fi numiți binecuvântați.

V

*„Care pentru noi oamenii și pentru
a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri
și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și
din Maria Fecioara și S-a făcut om”*

Precum o mamă care se apleacă și se înclină asupra copilului care plânge în leagăn, așa este și coborârea Creatorului între oamenii din această lume temporală și văzută, coborârea din existența Sa miraculoasă în istorie. Noi, oamenii, și mântuirea noastră am fost cauza coborârii Sale și a modului cum s-a făcut aceasta: născut din Fecioara Maria și din Sfântul Duh. Cine spune aceasta? Dacă noi, oamenii, am afirma aceasta, ar mai rămâne loc și de îndoială. Dar El Însuși a spus-o, Unul, lucru de care nu se poate îndoii nici unul dintre cei ce

poartă icoana lui Dumnezeu în sine.

El Însuși, Unul, Adevăratul, a spus despre Sine că a venit „ca să slujească El și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți” (*Matei 20, 28*). Adică, ca să servească oamenilor și să Se dea pe Sine ca răscumpărare pentru oameni. Acesta este scopul coborârii Sale. Și nu un om a arătat modul în care El a coborât (nimeni nu l-ar fi crezut), ci un arhanghel al lui Dumnezeu. Gavriil, arhanghelul lui Dumnezeu, a descoperit aceasta Fecioarei Maria din Nazaret: „Vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus”. Când Maria a întrebat: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?”, arhanghelul lui Dumnezeu a răspuns: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema”. Dacă cineva dintre voi se întreabă consternat cum este posibil așa ceva, Vestitorul veștii celei bune a lui Dumnezeu îi răspunde la fel precum a răspuns Preafericitei Fecioare când a spus: „La Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (*Luca 1, 28-37*). **Mai potrivite sunt aici tăcerea și bucuria decât întrebarea și îndoiala - tăcerea în fața tainei sublime și bucuria în fața atotputerniciei Dumnezeului și Creatorului nostru.**

Fiul lui Dumnezeu și Fiul Fecioarei - Unul, conceput în ceruri și născut pe pământ, care există și în veșnicie și în timp. Acesta este Mesia al vostru, o, aleșilor, și Salvatorul vostru. *Conceput în eternitate de Tată fără de mamă. Născut în timp din Mamă fără tată.* Cel ce vrea să înțeleagă aceasta deplin să spună dacă înțelege firul de nisip de sub piciorul său, sau frunza din copac, sau stelele de pe bolta cerului. A înțeles el cele mai mici creaturi ale lui Dumnezeu pe care le zdrobește sub tălpi, le atinge sau le vede? Oare gândirea omenească, ce tot cercetează, numără, măsoară, compară, descrie de sute și mii de ani, a înțeles ea pe deplin o singură lucrare a lui Dumnezeu din această lume?

Această lume este miraculoasă; întreaga lume emană miracole.

Această lume e misterioasă; întreaga lume este tămâiată cu mireasma misterelor sublime și pătrunse de venerație. Cu atât mai miraculos este însă Creatorul acestei lumi! În orice punct în care veșnicia se intersectează cu timpul, în care cerul se intersectează cu pământul, apare o lumină sublimă. Această lumină și nu întunericul este mai presus de înțelegerea voastră. Sfânta Fecioară din Nazaret a fost un punct binecuvântat în care cerul a intrat în contact cu pământul. Și din acel punct a luat naștere o lumină sublimă care a început să lumineze asupra întregii lumi. Această lumină e cea de neînțeles pentru voi, binecuvântaților, și nu întunericul.

Cercetați, binecuvântaților, cu umilință și cu teamă; cercetați cu mintea voastră tot ceea ce a creat Dumnezeu, dar credeți ceea ce a revelat El despre Sine și despre propria Sa ființă sublimă. „Căci umblăm prin credință, nu prin vedere” (*II Cor. 5, 7*). Este Dumnezeu om pentru ca paternitatea și nașterea Sa să fie ca paternitatea și nașterea omului? Paternitatea și nașterea umană nu este decât un semn, o umbră, o imagine palidă a paternității și nașterii lui Dumnezeu. Aceasta nu ne este revelată nouă și de aceea nu putem ști ce rol a jucat Sfântul Duh în conceperea, în veșnicie, a Fiului lui Dumnezeu. **Ce rost are să cercetezi când Dumnezeu păstrează tăcerea și nu dezvăluie?** Dar Dumnezeu, prin

arhanghelul Gavriil, ne-a descoperit câte ceva despre rolul Sfântului Duh în nașterea Fiului lui Dumnezeu în timp. Și ceea ce Preaînaltul a binevoit să reveleze prin vestitorul Său fără trup al veștii celei bune, pe acestea le știm. Cunoaștem mai precis că Sfântul Duh a coborât asupra Fecioarei Maria în Nazaret și că puterea Celui Preaînalt a umbrat-o. Astfel, eternitatea a intrat, în contact cu timpul, cerul cu pământul, duhul cu fizicul și a apărut o Lumină sublimă, ce a luminat lumea și pe voi, cei ce sunteți în lume. În acest fel, Sfânta Fecioară a conceput în trupul său și a dat trup Unului, care a binevoit să fie Mesia și Salvatorul și să apară ca un om între oameni.

„...Și S-a făcut om”. De ce Sfinții Părinți de la Niceea includ și această expresie când ei deja spusese: „Și S-a întrupat”? Nu era această expresie suficientă și îndeajuns de clară? El S-a întrupat, a luat formă trupească, El a apărut în formă omenească - nu este aceasta de ajuns? Nicidecum. Formele din univers sunt multe și felurite. Demult, Dumnezeu S-a revelat israeliților sub forma unui stâlp de foc și a unui nor. Sfântul Duh a apărut la râul Iordanului în chip de porumbel. Era necesar de a se specifica clar în ce fel de trup a apărut în lume Fiul lui Dumnezeu. El a apărut în carnea trupului uman; nu în chip de om, după cum Sfântul Duh a apărut în chip de porumbel - Doamne ferește! -, ci ca om fizic, real. Ca un om adevărat a apărut și nu ca un om iluzoriu. Din această cauză trebuie rostite ambele expresii: „și (El) S-a întrupat... Și S-a făcut om”.

El ne-a onorat cu cel mai mare privilegiu posibil atunci când, ca iubitor al omenirii, a coborât printre noi ca unul dintre noi. Lipsindu-Se de slava, fericirea și frumusețea Sa eternă, El a coborât în urâtenie și în rușinoasa noastră vale a plângerii, pentru oameni și pentru salvarea lor. Așa cum un rege trimite crainici într-un oraș pentru a-i anunța venirea, la fel și Regele cerurilor, care din dragostea Sa pentru oameni a dorit să apară pe pământ, a trimis vestitorii Săi către neamul omenesc și și-a anunțat sosirea, în cele din urmă, El „S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor” (*Fil. 2, 7*). Și toată această „deșertare” El și-a asumat-o benevol - de dragul oamenilor și al salvării noastre.

Această credință este oferită de Dumnezeu tuturor oamenilor și tuturor generațiilor pământești. Dar cel păcătos nu o poate accepta atât timp cât nu se căiește și nu se purifică de nedreptatea, aroganța și cruzimea sa. Cum ar putea cei care au profanat icoana lui Dumnezeu din ei înșiși să accepte această credință? Glasul cerului nu găsește ecou în sufletul lor. Când Regele cerurilor va înlătura definitiv perdeaua de mistere cu mâna Sa și va apărea învăluit în nori de îngeri, va fi dureros - vai ce dureros va fi și ce înspăimântător va fi în acea clipă pentru necredincioși! Dar binecuvântate, binecuvântate sunt sufletele pure și caste! De o mie de ori, binecuvântați sunt cei ce-și purifică din timp sufletele de răutate și acceptă și păstrează credința în Dumnezeu - pacea cerească în inimile lor pure și în sufletele lor drepte. Ei nu vor fi rușinați în ceruri de către Sfânta și Preanevinovata Fecioară, Maica Domnului și vor primi de la Fiul său binecuvântarea și viața veșnică.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, aceeași ca și a strămoșilor voștri nevinovați și caști. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din

generație în generație, până la sfârșitul veacurilor. Aceasta este credința ce nu a fost niciodată rușinată, Credința Ortodoxă, credința luminii adevărului și consolării. Aceasta este credința celor mai de seamă și mai nobili oameni ai neamului vostru și din toate neamurile lumii. Cu adevărat, aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. La judecată ei vor fi numiți binecuvântați.

VI

*„Și S-a răstignit pentru noi
în zilele lui Ponțiu Pilat,
a pățimit și S-a îngropat”*

Flacăra iubirii divine strălucește continuu în inima paternității lui Dumnezeu și a filiației lui Dumnezeu. Adierea timpului nu ajunge până acolo niciodată. Schimbări capricioase nu ating niciodată acea flăcără, nu o încovoie, nu o măresc și nu o micșorează. Din această cauză iubirea divină este viață fără vârstă, bucurie netulburată, putere nelimitată. Cu această miraculoasă flăcără în mâinile Sale, în inima Sa și în întreaga Sa ființă, Regele cerurilor a coborât în mod miraculos într-o misiune *miraculoasă* printre oameni. Și El a rostit aceste cuvinte binecuvântate: „Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins” (*Luca 12, 49*). Fie ca o singură scânteie din acel foc sfânt să cadă asupra inimilor voastre și ar fi destul pentru a vă lumina lunga cale către viața veșnică. Nu-l stingeți, ci ascundeți-l și păstrați-l ca și cea mai neprețuită moștenire, o, aleșilor, care purtați icoana lui Dumnezeu în voi.

Mult milostivul, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, a aplecat cerurile și a coborât pe pământ pentru noi și pentru mântuirea noastră. El nu a coborât de pe un tron pe altul, ci de pe tron pe pământ rece. A pățimit mult pentru noi și pentru mântuirea noastră. Chiar și pentru acestea, e suficient pentru a fi rușinați și pentru a slăvi iubirea Sa. Dar pentru ca adevărul să fie complet, mai trebuie adăugate și altele. Mântuitorul neamului omenesc a suportat defăimare, răutate, curse, scuiări, lovituri, ridiculizări și biciuiri. Dar nici acum nu am spus totul. El a fost condamnat împreună cu hoții, răstignit pe cruce; a pățimit până la moarte, și-a dat ultima suflare în agonie și a fost îngropat. El nu a respins paharul plin până sus al supliciului, nici nu a îndepărtat coroana de spini de pe fruntea Sa, nici nu a aruncat crucea grea de pe umerii Săi. Așa a încoronat El adevărata credință ortodoxă - patima și dragostea - sacrificându-se.

Știți voi, aleșilor, de ce Sfinții Părinți au inclus în Crezul nostru numele lui Ponțiu Pilat, ucigașul lui Dumnezeu? Să nu vă îndoiiți, pentru că Sfântul Duh al lui Dumnezeu, Cel ce a inspirat pe Sfinții Părinți cu înțelepciune, a binevoit să facă aceasta. Și El a voit să facă aceasta pentru ca cei credincioși să știe exact și

pentru totdeauna în care Hristos trebuie să creadă. Pentru că au apărut și vor mai apărea în lume hristoși falși și mesia mincinoși pentru a vă înșela și a vă încurca. De aceea atotprevestitorul Duh Sfânt, plin de dragoste față de oameni, a dorit să-i protejeze pe credincioșii lui Hristos de orice înșelăciune și confuzie. De aceea, prin gura Sfinților Părinți de la Niceea, El a definit exact care Hristos este vizat când se vorbește despre Mesia și Mântuitorul lumii. El s-a referit, *în mod exclusiv*, doar la Iisus Hristos, Cel care s-a răstignit în timpul guvernării lui Ponțiu Pilat, pe atunci procurator al Imperiului Roman. Acest Hristos este unicul Hristos adevărat, unicul Mesia veritabil, unicul Mântuitor plin de dragoste față de oameni. Toți ceilalți care s-au prezentat sau se vor prezenta lumii sub acest slăvit nume până la capătul timpului, până în Ziua Judecării de Apoi, sunt hristoși falși.

Numele lui Pilat e menționat și din altă cauză, pentru a arăta și confirma persoana Mântuitorului lumii ca o persoană istorică și nu ca o invenție a imaginației. Când se vorbește despre Ponțiu Pilat se delimitează atât timpul, cât și locul apariției Domnului Hristos în lume. Pentru că se știe cu exactitate, menționat chiar și de către istoricii păgâni ai Romei care-L resping pe Hristos, când și unde Ponțiu Pilat a fost procurator al lui Cezar. Cunoașteți voi slăbiciunea umană, o, aleșilor? În slăbiciunea lor, mulți, prea mulți oameni sunt înclinați să renunțe la Binefăcătorul lor și să nu se îndoiască de răufăcătorul lor. În slăbiciunea lor, unii oameni din trecut și prezent - și vor fi și pe viitor astfel de oameni - s-au îndoit de personalitatea lui Hristos ca persoană istorică, dar nimeni nu s-a îndoit de existența unui om numit Ponțiu Pilat, un om care în timpul domniei împăratului roman Tiberiu Cezar a fost procurator în orașul Ierusalim. Menționând numele lui Ponțiu Pilat, Sfinții Părinți de la Niceea au dorit să accentueze persoana istorică a lui Hristos care a apărut într-un anumit timp și într-un anumit loc și care a trăit în această lume.

Numele lui Pilat a fost inclus în Crez și pentru a demasca nedreptatea păgânilor. Legea romană este considerată ca una dintre cele mai mari realizări ale popoarelor păgâne. Totuși, pe timpul când aceste atât de apreciate legi romane dețineau autoritatea în lume, Omul Inocenței a fost condamnat la moarte; și El a fost condamnat de către un reprezentant veritabil al acestei legislații, Ponțiu Pilat, procuratorul romanului Cezar. Aplicarea acestor legi în cazul Celui mai drept decât toți dreptii a dovedit nulitatea acestei „realizări perfecte” a păgânilor. Iată o cauză și mai importantă pentru care Dumnezeuul cerurilor a trebuit să coboare în lume El Însuși - pentru a salva lumea din bezna întunecată a pagânismului. De aceea menționarea numelui lui Pilat în Simbolul Credinței are ecoul unei condamnări eterne nu numai a executorilor legilor păgâne, ci chiar a legilor păgâne în sine.

El „a pătimit și S-a îngropat”, spun Sfinții Părinți de la Niceea. Veți întreba de ce au crezut ei necesar să adauge aceste cuvinte când deja s-a spus că El „S-a răstignit”? Când cineva este răstignit și pironit pe cruce, cine se mai poate îndoii de pătimirea Sa? Și când cineva își dă ultima suflare pe cruce nu e ceva firesc și obișnuit totodată să fie îngropat? Un om cu judecată nu s-ar îndoii. Pentru un om rațional acest lucru e pe cât de normal, pe atât de clar. Dar oamenii

iraționali sunt roși de îndoială. Ei cred că se măresc pe ei înșiși umilindu-L pe Hristos. Ei cred că, judecându-și Judecătorul, vor scăpa de judecată. Au fost anumiți oameni iraționali care susțineau că Domnul nu a simțit nici o durere pe cruce. Ei spuneau că Hristos a fost un om iluzoriu și, ca atare, El nu putea simți chinul și durerea. De parcă ei nu ar fi auzit strigătele de agonie ale Fiului lui Dumnezeu în grădina Ghetsimani: „Tată, dacă este cu putință, depărtează de la Mine paharul acesta!” (Matei 26, 39). Și ca și cum inima lor împietrită nu s-a cutremurat la auzul strigătului Său de durere când se afla pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27, 46). O, oameni nedrepti, pentru ce nu credeți voi în patima Celui mai mare Pătimitor al tuturor timpurilor? De ce negați durerea celui care a făcut pământul să se cutremure și soarele să se întunece? De ce s-a împietrit inima voastră în fața durerii care face pietrele să crape? **Aceste pietre vor mărturisi împotriva voastră în Ziua Răsplății, în temuta zi.**

Binecuvântați sunt cei doi oameni, Iosif și Nicodim, pentru că s-au dovedit plini de râvnă în fața trupului mort al Domnului. Ei L-au coborât de pe cruce cu teamă reverențioasă, L-au învelit cu grijă în pânză impregnată cu uleiuri mirositoare și L-au îngropat cu mare cinste într-un mormânt. Și au venit iudeii și au pus mormântul sub pază și L-au pecetluit. Au cerut gărzi și de la Pilat pentru a veghea mormântul, ca nu cumva trupul mort al lui Hristos să fie furat de cineva. Așa s-au petrecut toate, și toate acestea sunt crezute de oamenii cu judecată. Dar au fost și oameni iraționali care au inventat o poveste ce spune că până la urmă trupul Domnului nu a fost îngropat, ci doar ascuns. Plecând de la această poveste, scriitorii oportuniști au inventat altele nedrepte și neadevărate.

Dar tot acest neadevăr și această nedreptate îndreptate împotriva Mântuitorului lumii au fost proorocite dinainte de către Sfântul Duh al lui Dumnezeu, care a luminat și a inspirat pe Sfinții Părinți de la Niceea. De aceea, El i-a îndemnat să scrie cuvintele „a pățimit și s-a îngropat” după cuvântul „răstignit”; așa încât voi și urmașii voștri, o, aleșilor, să puteți cunoaște adevărul despre Domnul și Mântuitorul vostru pentru totdeauna și să puteți lupta împotriva neadevărului cu adevărul.

Așa au exprimat Sfinții Părinți credința noastră în Domnul, Mântuitorul, Răscumpărătorul și Regeneratorul neamului omenesc, care din dragoste a pățimit pentru cei păcătoși. Dar oamenii nemulțumiți, egoiști și fără suflet nu pot accepta această credință. Cum ar putea fi ea acceptată de către cei ce îngroapă icoana lui Dumnezeu din ei în pământ și se transformă în morminte pentru sufletele lor?

Cu adevărat, mormintele lor nu vor intra în împărăția veșnică a lui Dumnezeu, iar decăzuții vor fi predați focului nestins.

Aceasta este credința sufletelor recunoscătoare. Trăind în această vale a durerii și terorii, ele fac bine fără a aștepta să li se răspundă cu bine. Ele recunosc spinii acestui câmp care este lumea și au mare grijă ca urma lăsată de ele în această lume să nu fie plină de spini. Ele păstrează tăcerea când aud remarcă sarcastică: „Toți ceilalți sunt spini; chiar credeți că voi puteți fi trandafiri?”. Si, pe ascuns, acești oameni plâng pentru frații lor care se străduiesc

cu încăpățănare să-și lase urma lor în această lume spinoasă. Un singur spin este drag inimii lor, unul singur: cel pe care a călcat piciorul delicat al Fiului lui Dumnezeu și sub care s-au desfăcut trandafiri. Cei cu inima recunoscătoare văd acești trandafiri și se lasă pătrunși de mireasma lor - vai, unica mireasmă plăcută, dătătoare de viață în mijlocul duhorii de putreziciune și moarte.

Sufletele recunoscătoare privesc și văd mulți alți spini în afara căii lui Hristos. Ei văd spinii plini de amărăciune din grădina Maicii Domnului, scăldată toată în lacrimi, dar împodobită toată din belșug cu trandafiri albi. Și privind, ei văd și multe alte grădini mai mici, grădini ale dreptilor și ale celor ce au suferit pentru dreptate, tulpini de spini împodobite cu diferite flori. Și când miros aceste flori, ei observă că toate se aseamănă lui Hristos și împărtășie mireasma puternică și dătătoare de viață a lui Hristos. Și un simțământ de grațitudine față de Grădinarul ceresc inundă și se revarsă din inimile lor. Și ei se străduiesc din toate puterile să transforme viața lor și viața fraților lor într-o floare, într-un vlăstar al lui Hristos cel Răstignit.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, și credința strămoșilor voștri care i-au fost recunoscători lui Hristos până la moarte. Fie aceasta și credința copiilor voștri din generație în generație până la sfârșit, până la Ziua Judecării lui Hristos, zi în care florile vor fi alese, iar spinii neroditori vor fi aruncați în foc. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare care nu a fost rușinată niciodată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului cu adevărat ales a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Răsplății fețele lor vor străluci ca soarele și ei se vor asemana lui Dumnezeu. Și ei vor fi numiți binecuvântați.

VII

„Si a înviat a treia zi după Scripturi”

Aleșilor, Hristos S-a înălțat! Pământul nu-I poate dăuna și nici mormântul nu-L poate închide, înălțate să fie sufletele voastre, a celor plini de binecuvântarea lui Hristos! Să lumineze icoana lui Dumnezeu din voi, cei curățați de țărână și salvați din decăderea aducătoare de moarte. Bucurați-vă și vă veseliți, căci Mesia al vostru, Unul și Unicul, a biruit moartea, această teroare a tuturor celor născuți pe pământ!

Miraculoasa ridicare din mormânt a Domnului Hristos a fost în completă concordanță cu apariția Sa miraculoasă în lume. Ea corespunde cu nașterea Sa extraordinară din cea mai nevinovată Fecioară, cu lucrările Sale omnipotente pe pământ, cu înțelepciunea și mila Sa cerească, **cu răbdarea și demnitatea în fața nedreptății și a torturii la care a fost supus și cu iertarea divină a celor care L-au pironit pe cruce.** Toate acestea sunt armonizate. Toate se aseamănă și corespund

una celeilalte. Așa cum se poate afla natura întregii mări după o singură picătură de apă, tot așa se poate cunoaște întregul caracter al lui Hristos după un singur eveniment din viața Sa. Întregul Său caracter reprezintă un miracol continuu care se compune în mod organic din nenumărate miracole. El este Mântuitorul vostru atotputernic, o, purtătorilor de Hristos, care v-a binecuvântat de pe cruce, din mormânt, din afara mormântului.

Învierea este ca o piatră prețioasă dintr-un lung șirag de nestemate, șirag ce simbolizează viața Domnului pe pământ. Această piatră prețioasă are aceeași frumusețe, aceeași valoare neprețuită, aceeași grație ca și celelalte din șiragul divin al lui Hristos. Învierea Sa este complet normală, ținând seama de realitățile eterne pe care le-a revelat El prin toate lucrările Sale și prin întreaga Sa personalitate, în zorii celei de-a treia zi, atotputernicul Domn S-a ridicat din morți și S-a arătat Maicii Sale Sfinte, mironosițelor și apostolilor (*Matei 28; Marcu 16; Luca 24; Ioan 20 și 21; I Cor. 15, 16*). După aceasta S-a înfățișat ucenicilor și prietenilor Săi timp de patruzeci de zile (*Fapte 1*). Mai târziu i s-a arătat lui Saul, dușmanul și persecutorul Său (*Fapte 9*). Așadar, mai întâi El S-a înfățișat prietenilor și celor ce-L urmau, adică primilor membri ai Sfintei Sale Biserici pentru a-i întări și a-i alege, și mai apoi dușmanilor Săi. Acestora din urmă li S-a arătat atât pentru a-și apăra Biserica, cât și pentru a arăta milă dușmanilor Săi, așa cum a făcut-o și pe cruce. Căci El „iubește pe cei dreپți și arată milă față de păcătoși” și dorește ca toți oamenii să cunoască adevărul și să fie mântuiți. **Domnul înviat și viu S-a înfățișat în continuare la numeroși bărbați și femei martirizați în numele Său. El S-a arătat unor bărbați demni de venerație și unor femei și fecioare sfinte de-a lungul întregii istorii a Bisericii lui Dumnezeu până în zilele noastre. El S-a arătat celor treji și în vis, în războaie și în închisori, lângă paturile bolnavilor în vremuri de restriște, atunci când puterea omenească nu mai putea face nimic. S-a arătat în cocioabe săracilor, în altare strălucitoare sfintei sale preoțimi, precum și în ascunzători ale samavolnicilor păcătoși pocăiți. S-a arătat doar acolo unde credința puternică și rugăciunile rostite cu lacrimi L-au chemat și unde apariția Sa era indispensabilă. La ce bun să le enumerăm? Prezența Sa vie este constant resimțită de către cei cu adevărat aleși, de către cei ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. Gândiți-vă care au fost ultimele cuvinte pe care Domnul Cel înviat și Viu le-a spus celor ce-L urmau: „Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin” (*Matei 28, 20*).**

Amin să fie o, Doamne! „După Scripturi”, așa cum au scris inspirații autori ai scripturilor, după cum au prezis profeții lui Dumnezeu, așa s-a întâmplat. A fost scris de profeți: „că nu vei lăsa sufletul meu în iad și nu vei da pe un cuvios al Tău să vadă stricăciunea” (*Ps. 15, 10*). Și iarăși este scris și proorocit: „Să se scoale Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii lui” (*Ps. 67, 1*).

Dar pe lângă multele proorociri despre învierea lui Hristos din Vechiul Testament, acest eveniment maiestuos a fost exprimat în mod simbolic și prefigurativ prin destinele multor bărbați dreپți.

Astfel, soarta dreptului Avraam care a fost în pericol de moarte de multe ori, în mâinile dușmanilor mai puternici, și care a ieșit viu și victorios reprezintă

o prefigurare a biruinței lui Hristos la înviere. Isac, cel care a stat sub cuțitul tatălui său și a fost salvat este o altă prefigurare, încă una este a profetului Iona care a petrecut trei zile în burta unei balene și apoi a fost aruncat afară viu. Asemănătoare au fost și viețile multor bărbați drepecți ca Noe, Moise, Iosif, regele David, proorocii Ilie și Daniel, cei trei copii din cuptorul încins, multpătimitorul Iov și mulți alții, care, fiind oprimați de nedreptatea inumană și diabolică, au ieșit în final biruitori în toate și au atins slava păstrând nestrictă icoana lui Dumnezeu din ei. De aceea Sfinții Părinți de a Niceea au afirmat că Domnul Hristos S-a ridicat din morți „conform Scripturilor”. Căci o întâmplare prezisă dinainte este mult mai convingătoare pentru oameni decât una neprevăzută.

Și în Evangheliile Sfinții Apostoli au arătat cum Însuși Domnul și-a prezis propria înviere ucenicilor Săi în multiple ocazii. Și ori de câte ori Domnul prezicea suferința și moartea Sa, El prezicea în același timp și slăvită Sa înviere (*Matei 16, 21; 17, 23; 20, 19; 26, 32; Marcu 8, 21; 9, 9-31; 10, 34; 14, 28; Luca 9, 22; 18, 33; Ioan 2, 19-22*). Și toate s-au întâmplat după cum a fost proorocit. Domnul și Mântuitorul vostru a fost torturat, răstignit, îngropat mort, dar a treia zi El S-a ridicat din morți plin de slavă.

Iubirea este de neînfrânt, copii împărătești, Izvorul său este în ceruri, împărăția sa este eternă, umbra sa este pe pământ și lipsește din iad. Vai, ce puternică este această umbră ! Dar iubirea adevărată, iubirea ce pâlpaie în inima eternei paternități și eternei filiații a lui Dumnezeu, iubirea pe care Hristos a adus-o pe pământ - această iubire este atotputernică. Satan împreună cu păcătoșii s-au bucurat nebunește de moartea lui Mesia. Satan și-a primit nebunia atunci când a pierdut total icoana lui Dumnezeu din el. De unde ar fi putut el să știe? Cum ar fi putut el să simtă cât de atotputernică este iubirea divină? Puterea acestei iubiri este incomparabilă, nemăsurată și nemărginită. Pământul ar fi explodat dacă Hristos nu s-ar fi ridicat din el. Pământul nu e în stare să-L țină înăuntrul său. Aceasta este puterea iubirii cerești eterne și adevărate. Forța iubirii nu poate fi descrisă. Cu forța acestei iubiri arzânde, împăratul cerurilor a vizitat pământul, a suportat toate umilirile și torturile și în final a înviat. Prin forța sa sunt vindecate infirmitățile, sunt alungați demonii, sunt tratate bolile, sunt liniștite furtunile și întreaga natură este forțată să se supună. Această iubire este în întregime făcătoare de minuni și oriunde apare, în orice loc și în orice timp, ea face miracole.

Aceasta este credința copiilor lui Dumnezeu, o, copii împărătești, copii care au fost adoptați de Dumnezeu prin puterea iubirii lui Hristos. Cei ce urăsc și cei ce fac rele, care îl disprețuiesc pe Dumnezeu și pe oameni, care se înlănțuiesc singuri cu păcatele lor și pun aceste lanțuri în mâinile demonilor din iad nu pot accepta această credință.

Aceasta este credința sufletelor pure și luminoase, a celor care-L iubesc pe Dumnezeu și pe oameni. Ei acceptă această credință și pătimesc pentru ea urmând exemplul lui Hristos. **Dragostea le ușurează suferințele și le îndulcește amarul.** Ochii lor rămân încetoșați în fața tuturor bogățiilor amăgitoare ale acestei lumi; dar vederea lor sufletească, spălată și luminată de lacrimi, străbate cu ușurință până acolo de unde izvorăște iubirea eternă. Binecuvântați vor fi ei

în Ziua Judecării, în temuta zi a răsplății lui Dumnezeu. Ei vor supraviețui acelei zile și se vor încălzi la inima iubirii eterne. Nu este aceasta și credința voastră, purtătorilor de Hristos, și a celor mai slăviți strămoși ai voștri? Fie aceasta și credința copiilor voștri. Aceasta este credința ce nu a fost niciodată rușinată, credința ortodoxă - amară ca moartea, vindecătoare ca un balsam ceresc, luminătoare ca învierea. Cu adevărat, aceasta este credința sufletelor mari, a poporului cu adevărat ales care poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Judecării a Celui înviat Mesia, lor li se va arăta milă și vor fi numiți binecuvântați.

VIII

*„Și S-a înălțat la ceruri și
șade de-a dreapta Tatălui”*

Cea mai miraculoasă persoană a vizitat pământul și a plecat. Și toate celelalte legate de El au fost și ele miracole. Și acest miracol s-a răspândit asupra întregii planete Pământ. Și multe sute de generații pe parcursul a nouăsprezece secole încheiate au vorbit despre acest vizitator mai mult decât de oricine altcineva în această lume. Cel mai mare miracol este că toate aceste generații au vorbit despre El nu ca de un fost vizitator, ci și ca despre un contemporan. Chiar și azi, generația noastră vorbește despre El ca despre un contemporan, la fel de mult ca despre un mai vechi vizitator. Veșnic vechi și veșnic contemporan. Este miracolul niciodată repetat pe parcursul istoriei omenirii. Personalitatea acestui vizitator era extraordinară, incomparabilă și imposibil de înțeles pentru o ființă terestră. Mulți se întreabă cu uimire: Cine este El? Noi îl cunoaștem și nu-L cunoaștem. Îl privim cu luare aminte din depărtare și-L privim de alături. Sufletul Său e printre noi, autoritatea Sa e deasupra noastră. Numele Său ne aduce speranță, liniște și bucurie. Cine este El?

Acest extraordinar vizitator al pământului este Împăratul împărăției cerești prefăcut în om, în om adevărat. După cum învierea Sa din mormânt e conformă cu puterile Sale, la fel și înălțarea Sa la ceruri e pe măsura măreției Sale „Iesit-am de la Tatăl și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl” (Ioan 16, 28). Ce poate fi mai limpede decât aceasta?

Ce poate fi mai limpede decât faptul că un fiu ar trebui să se grăbească să ajungă înapoi la tatăl său după ce a îndeplinit voința acestuia! Oare nu este normal ca un împărat să se întoarcă în împărăția sa după ce a ieșit victorios din război? Și un semănător să se întoarcă acasă după ce a semănat câmpul său? Și un învățător să se retragă în locuința sa după ce a împărtășit cunoștințele sale? Și un păstor să se îndrepte spre locul de unde a pornit după ce a găsit oaia pierdută? Și un preot să se reîntoarcă după ce a binecuvântat o casă? Și un lucrător să-și

afle odihna după ce și-a făcut lucrul? Și Domnul Hristos a coborât în lume ca Fiul, ca împărat, ca Semănător, ca învățător, ca Păstor, ca Preot, ca Lucrător, îndeplinindu-și sarcina, misiunea în lume, e normal și logic să Se întoarcă în împărăția eternă a cerurilor din care a coborât pentru oameni.

Înălțarea Domnului, biruitor, la ceruri, a fost la fel de miraculoasă ca și coborârea Sa din ceruri. Născut în mod miraculos din Sfânta Fecioară și puterea lui Dumnezeu, El S-a înălțat în mod miraculos la ceruri, prin puterea Sa Divină, în fața Sfintei Sale Maici și a ucenicilor Săi. Înălțarea Sa a fost și rațională, și mărturisită. A fost logică, bazându-se pe cea mai înaltă rațiune - cea cerească; și a fost mărturisită de martori oculari ce au trecut de bunăvoie prin suferințe pentru mărturia lor.

Au fost mulți martori - cine ar putea să-i enumere pe toți? Sfântul apostol și evanghelist Marcu scrie referitor la înălțarea Domnului: „Deci Domnul Iisus după ce a vorbit cu ei S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu” (16, 19). Sfântul Luca, tămăduitorul, ne oferă o relatare mai detaliată asupra acestui eveniment mareț, spunând: „Și acestea zicând, pe când ei priveau S-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor. Și privind ei pe când El mergea la cer, iată doi bărbați au stat lângă ei îmbrăcați în haine albe, care au zis: „Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus care S-a înălțat de la voi la cer astfel va și veni precum L-ați văzut mergând la cer” (*Fapte 1, 9-11; Luca 24, 52*). În timpul acesta vedem îngerii lui Dumnezeu, ca și la conceperea și nașterea Mântuitorului, în timpul postirii de după botez, în timpul agoniei Sale în grădina Ghetsimani și la învierea Sa glorioasă. Oștirea cerească a fost întotdeauna lângă Împăratul său și îngerii au putut fi văzuți de oameni oricând Împăratul a crezut de cuviință.

Și iarăși anticul psalmist a vorbit, proorocind: „Ridicați căpetenii porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra împăratul slavei. Cine este acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor. Acesta este împăratul slavei” (*Luca 23, 7-9*). În altă parte spune iarăși: „Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale” (*Ps. 109, 1*). Chiar Domnul, martorul tuturor martorilor, a prezis propria Sa înălțare la ceruri și mărirea Sa ulterioară. Și a prezis aceasta în momentul celei mai mari umiliri, când iudeii L-au scuipat și L-au palmuit în palatul marelui preot. El a prezis cu aceste cuvinte sfinte: „Si vă spun încă: De acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta puterii și venind pe norii cerului” (*Matei 26, 64; Luca 22, 69*). Ce mărturie mai e necesară oamenilor pe lângă aceasta? Nici un neadevăr nu poate fi aflat în spusele lui Mesia, nici privitor la cele spuse despre trecut, nici la cele prezise pentru viitor.

Totuși există mai multe mărturii confirmate de sângele martirilor, pentru ca sufletele voastre să fie și mai bine îndestulate cu adevăr. Sfântul Petru mărturisește referitor la Hristos: „Care după ce S-a suit la cer este de-a dreapta lui Dumnezeu, și se supun Lui îngerii și stăpâniile și puterile” (*Ps. 3, 22*). Sfântul Pavel a fost răpit până la al treilea cer și contemplând minunile cerești, el mărturisește că Tatăl L-a așezat pe Fiul Său „de-a dreapta Sa în ceruri; mai presus decât toată începătoria și stăpânia și puterea și domnia și decât tot numele

ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și toate le-a supus sub picioarele Lui” (*Efes. 1, 20-22; Evrei 12, 2; Col. 3, 1*). Un martor similar al acestora este și Sfântul Ștefan, arhidiacon și martir: „Iar Ștefan fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: Iată, văd cerurile deschise și pe fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (*Fapte 7, 55-56*). Și Sfântul Andrei al Constantinopolului a văzut pe Domnul în slavă în ceruri. Și la fel li s-a întâmplat multor altor sfinți, în special martiri, cărora Domnul li s-a arătat pentru ca ei să poată suporta torturile.

Și așa Mesia și Mântuitorul nostru, Unul și Unicul, s-a ridicat la ceruri după ce coborâse ca Vizitator. El S-a înălțat la împărăția Sa de origine, eternă și nemuritoare, unde a pregătit câte un loc pentru cei din cealaltă împărăție a Sa care Îl urmează, cei ce formează Biserica Sa de pe pământ.

De aceea, aleșilor, nu așteptați un alt mesia care să vină, să fondeze o împărăție pământească pentru voi și care să domnească ca împărat al pământului. **Un astfel de mesia este așteptat de către necredincioși** (evrei n.n.), de către nealesi, care au întunecat icoana lui Dumnezeu din ei. Acești nefericiți nu știu că un astfel de mesia nu este adevăratul Mesia, ci unul fals. Căci oricât de măreață și de durabilă ar fi o împărăție pământească, în cele din urmă aceasta va ajunge la sfârșit la fel ca toate celelalte, supuse lumii și timpului. Și o dată cu sfârșitul vine necazul și plângerea.

Oare ar putea o astfel de domnie să aducă satisfacție sufletelor și pace inimilor voastre? Ar putea un astfel de mesia să fie cel după care tânjește inima voastră? Unicul și adevăratul Mesia a spus: „împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (*Ioan 18, 36*). Adevăratul Mesia este mai presus de toate și mai minunat decât orice cerință a oamenilor; și mai mult de atât, El este mai frumos și mai corect decât orice dorință, împărăția Sa se întinde în afara timpului, în afara celor schimbătoare și trecătoare. Ea este împărăția veșnică, nesfârșită și nemuritoare.

Există un singur Mesia de acest fel - Domnul nostru Iisus Hristos, Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu, Împărat și vizitator născut pe pământ din cea mai nevinovată fecioară, Maria, răstignit pentru noi în timpul lui Ponțiu Pilat, Cel ce a pățimit, a fost îngropat, a înviat și S-a ridicat la ceruri, unde stă cu mărime de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Aceasta este credința sfinților, credința celor ce s-au biruit pe ei și și-au făcut gândul și inima să se înalțe spre cerurile strălucitoare. Cu ajutorul acestei credințe ei și-au învins patimile și și-au făcut gândul și inima să se înalțe spre ceruri și au devenit sfinți. Ei sunt rodul acestei credințe, cel mai sănătos rod văzut vreodată de pământ. Desfrânații care-și târăsc gândul și inima prin praf nu pot accepta această credință. Doar cei ce se înfrânează și se stăpânesc se apropie de înălțimile cerești. Cei pentru care rugăciunea este o dulce desfătare a acestei credințe. Cei ce oferă milostenie și iertare celor căzuți sunt mulțumiți de această credință. Ei se gândesc neîncetat la temuta Judecată; de aceea Judecata nu va fi de temut pentru ei. Ei vor fi numiți copii ai lui Dumnezeu, copii împărătești. Ei vor domni întru vecie împreună cu Domnul înălțat și se vor încălzi la inima iubirii veșnice a paternității lui

Dumnezeu.

Nu este oare aceasta și credința voastră, purtătorilor de Hristos, și credința celor mai sfinți strămoși ai voștri? Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație. Aceasta este credința ortodoxă salvatoare, ce nu a fost rușinată niciodată, adâncă precum adâncul mormântului și înaltă ca înaltul cerului. Ea predică pocăința și purificarea. Ea este acceptată și păstrată de către oamenii cu adevărat aleși, de către cei ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În Ziua Judecării lor vor fi miluiți și ei vor fi numiți binecuvântați.

IX

*„Și iarăși va să vie cu slavă,
să judece viii și morții,
a Cărui împărăție nu va avea sfârșit”*

Vi se cere vigilență - și vigilența este alertă, stare de veghe și așteptare. Vegherea asupra propriei persoane, asupra gândurilor, dorințelor și faptelor tale - acesta este regula strictă a credinței tale. Alerta ascute vederea spirituală, pentru ca aceasta să poată vedea și distinge binele de rău și să poată ști cine intră în inima și gândurile tale. Veghind se poate respinge un dușman și accepta un prieten. **Așteptarea întărește dragostea și conștiința curată.** Cui îi este adresată această așteptare? Celui Iubit, celui Preaiubit, celui a cărui dragoste v-a adus pe voi pe această lume și a cărui dragoste vă va întâmpina pe cealaltă lume. Și iată, El a promis să vină. Și sufletele oamenilor tremură în fața acestei promisiuni ca dragostea ce tremură în așteptarea iubitului.

Această așteptare întărește dragostea și conștiința curată. „Drept aceea privegheați, că nu știți ziua nici ceasul când vine Fiul Omului” (*Matei 25, 13*). Acestea sunt cuvintele Sale, cuvinte ce vă previn. Să nu fiți ca cele cinci fecioare neînțelepte, care în nebăgarea lor de seamă au fost luate prin surprindere și alungate. El vine - rămâneți treji și vegheați!

El a venit odată; va veni iarăși. Prima oară, El a venit cu umilință. A doua oară, El va veni cu mărire. Prima oară El a venit ca Răscumpărător al lumii; a doua oară El va veni ca Judecător al acesteia. Diferența dintre prima și a doua venire a Sa este foarte mare. Când a venit prima oară El a petrecut treizeci și trei de ani pe pământ. A doua venire a Sa va dura foarte puțin: „căci precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului” (*Matei 24, 27*). Astfel, a doua venire a Domnului va fi neașteptată - și la fel de bruscă precum fulgerul. Din această cauză El i-a prevenit pe toți: „Privegheați deci, că nu știți în care zi vine Domnul nostru” (*Matei 24, 42*). Prima oară El a venit ca un semănător și a ușurat suferința. A doua oară El va veni ca un culegător iute. Și după cum culegerea viei este o muncă scurtă în comparație cu

multele munci ce sunt cerute, de la plantat până la strângerea recoltei, așa va fi și cea de-a doua venire a Sa în comparație cu prima - scurtă și repede. Vai, cât de neașteptată va fi ea!

De aceea vi se cere vigilență și alertare a sufletului, veghere și așteptare.

Și a doua venire a Domnului va fi plină de slavă, scăldată într-o lumină de o slavă nemaivăzută. „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plânge toate neamurile pământului și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și cu slavă multă” (*Matei 24, 30*). Într-adevăr, venirea Sa va fi demnă de Împăratul împăraților, înaintea Sa, în spatele Său și în jurul Său vor trâmbița cete îngeresti. Sunet de trâmbiță va răsună din goarneaule îngerilor și foc și pară va ieși din ele. „Și va trimite pe îngerii Săi, cu sunet mare de trâmbiță, și vor aduna pe cei aleși ai Lui din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la celelalte margini” (*Matei 24, 31*).

Așa descrie Domnul a doua venire a Sa și proorocul Său clarvăzător, pe care nici iudeii nu-l pot contrazice, o descrie astfel: „Tronul Său, flăcări de foc; roțile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; mii de mii îl slujeau și miriade de miriade stăteau înaintea lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise” (*Dan. 7, 9-10*).

Așa a descris-o marele și clarvăzătorul Său prooroc, pe care nici iudeii nu-l pot contrazice. Și Sfântul Său Apostol o descrie astfel: „Drept este înaintea lui Dumnezeu să răsplătească cu necaz celor ce vă necăjesc pe voi. Iar vouă celor necăjiți, să vă dea odihnă, și nouă, la arătarea Domnului Iisus din cer, cu îngerii puterii Sale în văpaie de foc, osândind pe cei ce nu se supun Evangheliei Domnului nostru Iisus. Ei vor lua ca pedeapsă pieirea veșnică de la fața Domnului și de la slava puterii Lui, când va veni să se preamărească întru sfinții Săi și să fie privit cu uimire de către toți cei ce au crezut” (*II Tes. 1, 6-10*).

Venirea Judecătorului va fi neașteptată și va fi în putere și slavă. „Si Judecata Sa va fi așa cum el însuși a prezis-o și a descris-o” (*Matei 25, 31 și urm.*). El va împărți toți oamenii, la dreapta și la stânga Sa, așa cum păstorul separă oile de capre. Celor din dreapta Sa dreptul Judecător le va spune: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii”. Iar celor din stânga Sa le va spune: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic care este gătit diavolului și îngerilor lui”. Criteriul după care El va judeca va fi simplu și clar. El îi va invita pe primii la viață veșnică și binecuvântare; „Căci va zice El, flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine”. Atunci când dreptii îl vor întreba când L-au văzut ei la nevoie și L-au ajutat, dreptul Judecător va răspunde: „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi le-ați făcut”.

Iar pe ceilalți, care vor sta în stânga Sa, dreptul Judecător îi va trimite la chinurile veșnice, în focul pregătit pentru diavol și îngerii săi. Atunci când aceștia Îl vor întreba când L-au văzut vreodată, căzut la nevoie, ca să-L ajute, dreptul Judecător va răspunde: „Adevărat zic vouă: întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut”.

Cercetați, aleșilor, și vedeți cum Domnul Hristos se identifică pe Sine cu cei ce pătimesc în lume. El îi numește cu milostivire frații Săi mai mici. Ați refuza vreodată să dați pâine fraților lui Hristos? Să știți dar că oricine refuză să le-o dea lor, refuză să o dea Lui. La Judecată acestea vor fi descoperite și El va judeca cu dreptate.

Și când se va sfârși Judecata, va începe pentru cei dreپți o domnie nesfârșită și veșnică. Atunci cei dreپți vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor (*Matei 13, 43*). Toate celelalte împărății vor fi dărâmate și orice altă stăpânire și putere se va risipi ca ceapa în fața soarelui; va rămâne doar împărăția Sa, fără hotare sau teritorii învecinate. După cum chiar și proorocul, pe care până și iudeii îl recunosc, a prezis și a văzut într-o viziune: „Stăpânirea Lui este veșnică, stăpânire care nu va trece, iar împărăția Lui nu va fi nimicită niciodată” (*Dan. 7, 14*). Și împărăția Sa va fi mai durabilă decât însuși cerul văzut și pământul; căci scris este că cerul și pământul vor trece, iar împărăția Sa va rămâne (*Fapte 21, 1*).

Cu o astfel de răspândire de lumină, cu astfel de putere și mărire va lua sfârșit drama divino-umană ce a început într-o peșteră rece din Bethleem. Astfel va crește și se va înălța grăuntele de muștar (*Matei 13, 31-32*) și se va transforma în pomul vieții, care va cuprinde întreaga lume văzută și nevăzută. **De aceea, lăsați sufletele voastre să se bucure, o, dreپților, dacă în această viață pătimiți ceva în numele lui Iisus sau suportați umilire pentru Judecata Sa.**

Fiecare zi de suferință, necaz și umilire vă va aduce veacuri și veacuri de fericire, căci voi veți fi răsplătiți cu cetățenia îngerească în împărăția Sa. Cine se aseamănă lui Iisus în suferință se va arăta Lui și în slavă. Rănile și lacrimile voastre, ascunse acum, vor fi luminate de un soare ce nu apune niciodată, înfrângerile voastre iluzorii pentru binele Sfintei Sale Evanghelii se vor transforma în victorie triumfătoare ce nu va fi vestită de oameni, ci de îngerii lui Dumnezeu prin răsunetul trâmbițelor.

Mai bine este pentru cei nedreپți să tremure și să plângă acum decât la Judecată. Dar voi, purtătorilor de Hristos, bucurați-vă că Mesia al vostru este Judecătorul lumii, pentru că El va judeca cu dreptate. **Aveți grijă căci același Iisus,**

pe care Irod a vrut să-L condamne la moarte din iesle;

pe care Iuda L-a trădat pentru treizeci de arginti;

pe care mai-marii iudeilor L-au bătut și torturat;

pe care Pilat L-a declarat nevinovat și apoi L-a răstignit;

care a murit în agonie mare pe Golgota;

care a înviat cu slavă din mormânt a treia zi;

care S-a ridicat la ceruri după patruzeci de zile;

și șade de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl,

același Iisus va veni cu putere și cu slavă. El va veni ca Judecător suprem al lumii să judece viii și morții. El va veni ca împăratul nemuritor pentru a deschide celor dreپți împărăția nemuritoare, în acea împărăție dreپții vor străluci ca soarele.

Aceasta este credința dreپților, a celor blânzi și smeriți, care urmează

neînfricați calea dreaptă. Această credință nu poate fi acceptată de cei a căror inimi urmează ochilor lor. Această credință este iubită de către cei ce cunosc măreția lui Dumnezeu și dreptatea veșniciei Sale. Pentru ei este o bucurie să mediteze la măreția Dumnezeului nemuritor, învăluți fiind de duhoarea morții din jurul lor. Și este bucurie pentru ei ca să pășească pe calea dreptății, înconju-rați fiind de nedreptate. Sublimul divinului îi atrage și frumusețea dreptății îi captivează. Ei pășesc pe calea dreptății, dar nu se bazează, doar pe faptele lor, ci și pe îndurarea lui Dumnezeu. Cu cât sunt ei mai dreپți, cu atât mai înfricoșati așteaptă judecata lui Hristos. Dar răii fac nedreپți pentru că ei nu se tem de judecata lui Hristos.

Binecuvântati sunt cei ce așteaptă venirea Domnului, cu putere și cu slavă, și îi ajută pe frații mai mici ai lui Hristos ca și cum L-ar ajuta pe Hristos Însuși.

Binecuvântati sunt cei ce caută spre Cel iubit, spre cel Preaiubit, cu trezire, alertă, veghere și așteptare. Cu adevărat, ei Îl vor aștepta și-L vor întâmpina ca cele cinci fecioare înțelepte și El îi va conduce spre paradisi, și ei vor domni cu El pentru totdeauna.

Oare nu este aceasta credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, și credința celor mai dreپți strămoși ai voștri? Aceasta să fie și credința copiilor voștri din generație în generație. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor care poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În Ziua Judecării lui Hristos ei vor fi numiți binecuvântati.

X

*„Și întru Duhul Sfânt,
Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede;
Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul
este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci”*

Când un călător vede o lumină în noapte, el se bucură. Și își îndreaptă pașii către lumină, fără a se întreba ce fel de foc este acela ce arde în depărtare. Cu cât se apropie, cu atât el începe să-și pună această întrebare.

Credința creștină i-a apropiat pe oameni de lumina veșnică a îndumnezeirii. Din această cauză creștinii își pun atâtea întrebări în legătură cu această misterioasă și fascinantă lumină - pentru că ei s-au apropiat foarte mult de ea. Cei ce sunt mai departe de această lumină își pun mai puține întrebări despre ea. Semiții se miră cum iafetiții pot crede în trei dumnezei¹.

¹ Conform tradiției popoarelor semite din Asia Mijlocie, evreii și arabii sunt descendenți ai fiului lui Noe, Sem, pe când iafetiții (indo-europenii) sunt descendenți ai fiului mai mic al lui Noe, Iafet. De aici episcopul Nicolae menționează în mod retoric acuzația adusă creștinilor, care cred în Sfânta Treime,

Cine crede în trei dumnezei? Este oare posibil ca popoarele creștine care au curățat atâtea continente și insule de politeism să creadă în trei dumnezei?

Spuneți-le că voi nu credeți în trei dumnezei, ci în unul, Dumnezeu Cel Unic, Viu și Adevărat, dar că Mesia al vostru a adus atât de aproape lumina eternă, încât voi distingeți trei flăcări. **Trei flăcări eterne - un singur foc. Trei maiestăți - un singur împărat. Trei miracole - un singur mister. Trei ipostasuri - o singură Ființă. Trei persoane - un singur Dumnezeu. Marele nume: Sfânta Treime. Sfânta Treime în Unul. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, întotdeauna și pentru totdeauna un singur Dumnezeu.**

La picioarele acestui mister dătător de viață, serafimi și heruvimi își acoperă fețele sfinte, cu teamă sacră, cu avânt divin, într-o veșnică beție de dulceață inefabilă. Și nenumăratele cete îngerești adunate în ceruri intonează imnuri, cu un tremur ușor slăvind măreția Dumnezeului Unic, Dumnezeului Viu: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot!”

Până și mărețul soare de pe bolta cerească reprezintă o trinitate în unitate: o masă de foc, lumină și căldură - toate aceste trei elemente nedespărțite între ele formează un singur soare. Fiecare atom de pe pământ reprezintă și el o trinitate. Până și sufletul omului - icoana Dumnezeului treimic - este compus din trei puteri de bază invizibile: afectul, intelectul și voința. Și toate acestea nu împart sufletul în trei suflete. Sufletul este unul și rămâne unul; puterile sale sunt trei și rămân trei, în unitate.

Dar lumea nu a cunoscut dumnezeirea și Sfânta Treime prin aceste ilustrări, umbre și simboluri ale naturii. Ea a ajuns la această cunoaștere prin revelare cerească. Domnul Iisus Hristos a afirmat aceasta. Prin El, neamul omenesc a ajuns să știe despre paternitatea Tatălui, filiația Fiului și purcederea Sfântului Duh. El ne-a adus pe noi, călători în noapte, mai aproape de eterna lumină. Și noi am început să vedem și să distingem trei în unul: trei miracole într-o taină, trei ipostasuri într-o dumnezeire.

Tot de la Hristos am primit și credința noastră în Sfântul Duh al lui Dumnezeu, Dătătorul de viață, care de la Tatăl purcede. Există multe duhuri rele și înșelătoare ale întunericului, divizate și slabe, dar există un singur Duh Sfânt. Popoarele și oamenii ce credeau odată în mulți dumnezei, credeau de fapt în aceste duhuri rele și înșelătoare. Doar adevărații monoteiști care cred într-un singur Dumnezeu pot crede într-un Duh Sfânt.

Duhul Sfânt este numit dătător de viață, pentru că El dă viață, înapoiază viață, aduce la viață și înviază. Când Dumnezeu a creat lumea, „Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (*Fac. 1, 2*). Când Dumnezeu a creat omul, El l-a creat din „țărână și pământ, ... Și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie” (*Fac. 2, 7*). Apostolul lui Hristos scrie creștinilor: „Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi” (*Rom. 8, 9*). Dar pentru a nu confunda sufletul omului cu Duhul lui Dumnezeu, Apostolul precizează diferența: „Duhul (lui Dumnezeu) Însuși mărturisește împreună cu duhul vostru că suntem fiii ai lui Dumnezeu” (*Rom. 8, 16*). Și aceasta este fericirea voastră, purtătorilor de Duh.

La ce ar servi mărturia omenească, precum că sunteți fii ai lui Dumnezeu dacă Sfântul Duh al lui Dumnezeu nu ar confirma El Însuși acest lucru? și Sfântul Duh este dat tuturor celor ce-L cer de la Dumnezeu. Pentru a primi acest oaspete mult prea drag trebuie îngrijită și purificată casa sufletului. Așa spune Domnul nostru, biruitorul morții: „Deci dacă voi, răi fiind, știți să dați fiilor voștri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care îl cer de la El!” (*Luca 11, 13*). Acesta este cel mai mare dar pe care Dumnezeu îl oferă oamenilor. Căci **atunci când dă Duhul Sfânt, de fapt El Se dă pe Sine**.

Există oare vreun dar mai mare ca acesta? Există oare o dragoste mai adâncă decât aceasta?

Cum S-a arătat Duhul Sfânt credincioșilor? Mai întâi ca ardoare în inimă. Aceasta apare în timpul rugăciunilor înflăcărâte, uneori ca o căldură puternică în tot corpul. Proorocul Ieremia aduce mărturie clară și adevărată în acest sens, pentru că El mărturisește din proprie experiență. Ieremia a avut de suferit multă batjocură și multe încercări până când cuțitul i-a ajuns la os: „Dar iată era în inima mea ceva ca un fel de foc aprins, închis în oasele mele, și eu mă sileam să-L înfrânez și n-am putut” (*Ieremia 20, 9*). Atât de irezistibil este Sfântul Duh al lui Dumnezeu într-o inimă curată în care a intrat.

Mai mult decât atât, Duhul Sfânt s-a înfățișat ca o voce. Sfinții prooroci și apostoli mărturisesc adesea auzul acestei voci mistice și totuși clare a lui Dumnezeu. Auzi, dar nu vezi cine vorbește.

Mai mult decât atât, Duhul lui Dumnezeu S-a arătat sub formă de porumbel. Aceasta s-a întâmplat la botezul Domnului Hristos în râul Iordan: „Și a mărturisit Ioan zicând: Am văzut Duhul coborându-se din cer ca un porumbel și a rămas peste El” (*Ioan 1, 32*). Puritatea porumbelului este un simbol al purității Sfântului Duh. Binecuvântate sunt sufletele pure, căci ele vor fi considerate demne pentru a fi vizitate de Sfântul Duh.

Dar cea mai tumultuoasă manifestare a Sfântului Duh din istoria umană a apărut în a cincizecea zi după învierea lui Hristos, sub formă de limbi de foc. „Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședea ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (*Fapte 2, 1-4*). Așa s-a petrecut consacrarea și botezul Bisericii lui Hristos pe pământ, prin focul Sfântului Duh.

Așa și-a îndeplinit Mântuitorul promisiunea făcută Apostolilor. El a îndeplinit-o într-un atare mod și cu așa o putere, cum Apostolii nu și-au imaginat vreodată. Cu adevărat, lucrările lui Dumnezeu depășesc înțelegerea umană.

Domnul a promis: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe care lumea nu poate să-L primească pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi” (*Ioan 14, 16-17*). Primul Mângâietor, Domnul Iisus, a fost mai mult decât o simplă mângâiere pentru credincioși, însă **iubirea lui Dumnezeu nu cunoaște limite**. Prin această iubire nelimitată a fost trimis chiar și un al doilea Mângâietor.

În plus, Domnul Iisus Hristos a adus și El mărturie pentru Sfântul Duh spunând: „Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt pe care-L va trimite Tatăl în numele Meu, acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26). Și iarăși: „Iar când va veni Mângâietorul pe care Eu îl voi trimite vouă, Duhul Adevărului, care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine” (Ioan 15, 26). Și iarăși: „Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare va vesti. Acela Mă va slăvi” (Ioan 16, 13-14). Și această promisiune a fost îndeplinită la fel ca orice altă promisiune a adevăratului Mesia, o purtătorilor de Hristos.

Sfântul Duh a fost promis - așa au aflat oamenii de existența Lui. S-a arătat și așa au crezut oamenii în El. Și rămâne printre credincioși, iar oamenii au ajuns să-L iubească pe Dumnezeu, Sfântul Duh.

Cum se naște lumina din soare și cum purcede căldura din soare - cunoașteți aceasta cu adevărat? Cum se naște un gând din inimă și cum puterea purcede din inimă ați înțeles cu adevărat? Cum dar ați putea înțelege misterul etern al nenăscutului Tată. Cum ați putea înțelege conceperea Fiului și purcederea de la Duhul Sfânt? Fiii oamenilor nu au fost niciodată în stare să pătrundă un adevăr oarecare despre Dumnezeul Preaînalt, dacă acesta nu le-a fost revelat lor de către Preaînaltul și nu l-au pătruns nici mai mult și nici mai puțin, ci atât cât le-a fost revelat el lor.

Ne-a fost revelat faptul că Sfântul Duh nu este o creație a lui Dumnezeu ci Dumnezeu. El este Domnul, Dătătorul de viață, a cărui prezență creează viață, dă tărie, oferă înțelepciune și produce bucurie. El purcede veșnic de la eternul Tată. El este din aceeași esență cu Tatăl, din aceeași esență cu Fiul - de aceeași esență, de aceeași putere și de aceeași mărire. El diferă doar în privința persoanei. Un ipostas deosebit îl distinge de Tatăl și de Fiul. Dar Lui i se cuvine aceeași închinare și aceeași slavă. Sfinții prooroci au vorbit prin El. În simpli pescari El a picurat înțelepciunea cerurilor. Bărbaților și femeilor, celor neputincioși - martirizați pentru Hristos - El le dă putere de biruință, mai tare decât moartea.

Sfântul Duh, Dătătorul de viață, care purcede de la Tatăl este Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat. El s-a descoperit și a lucrat. El se revelează și lucrează în continuare. Cei cărora El li se revelează și pe cei prin care El lucrează îl cunosc. Ei nu cunosc esența Sa; ei îl cunosc prin revelare și lucrare.

Credința în Sfântul Duh al lui Dumnezeu nu se bazează pe presupuneri, pe ipostaze gândite, ci pe realitatea revelată, experiată și mărturisită.

Oricine dorește să devină martor viu al acestei realități trebuie să facă eforturi pentru a-și curăța inima de păcat și a o tămâia cu rugăciune, înainte de a pipăi orice mister divin. Și Sfântul Duh Se va revela lui, Duhul Adevărului și al vieții, Duhul înțelepciunii și Fericirii, Duhul Libertății și al Adopției. Și acest Duh Sfânt va depune mărturie privitor la adevărul tuturor descoperirilor lui Hristos despre Dumnezeu, despre suflet, despre calea spre mântuire, despre împărăția veșnică a lui Dumnezeu. El depune mărturie pentru toate acestea precum a făcut-o și pentru sufletele Apostolilor și a Sfinților Părinți care au

compus Crezul.

Cunoașterea lui Dumnezeu ca Sfântă Treime a fost dezvăluită oamenilor prin Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. El nu ne-a oferit aceste cunoștințe sub forma unei învățături filosofice, ci sub forma manifestării și lucrării din partea Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. Aceste arătări și lucrări ale Dumnezeului cel Viu prin cele trei ipostasuri ale Sale sunt reale. Este reală înfățișarea Tatălui prin voce la râul Iordan și pe Muntele Tabor. Reală este persoana înfățișată în mod miraculos a Fiului întrupat al lui Dumnezeu, precum și lucrarea Sa, patimile și învierea Sa. Reală este și manifestarea și lucrarea Sfântului Duh, în apostoli, în sfinți, în drepti și în întreaga Biserică a lui Dumnezeu de la începuturi până în prezent; pentru totdeauna și întotdeauna un Dumnezeu, un împărat veșnic, o putere, o slavă, o iubire, o lumină, o fericire, o esență, un Dumnezeu.

Aceasta este credința clarvăzătorilor care își îndreaptă privirea către focul din depărtare. Aceasta nu este credința celor orbiți sau orbi care de-abia disting ce le dezvăluie soarele. Pentru clarvăzători această lumină fizică este întuneric prin care ei pășesc ca niște drumeți nocturni ațintindu-și privirea spre lumina din depărtare. Ei călătoresc fără a-și lua privirea de la această lumină mistică. Atât de mare pare această lumină, încât lumea le pare scufundată în întuneric. Și chiar dacă mistică lumină e departe, ea luminează cărarea lor în noapte și încălzește inimile lor, cu căldură minunată și cu bucurie. Și ei se bucură ca niște copii - ca niște copii ai acestei mari lumini. Și ei se grăbesc spre ea precum exilații care se grăbesc spre ținutul de baștină. Ei înaintează curioși din ce în ce mai mult și nu se abat din cale. Și plini de fericire, ei îi cheamă pe frații lor, rămași în urmă sau abătuți de la calea dreaptă, încurajându-i, liniștindu-i și ajutându-i să-și urmeze calea. Ei se grăbesc să ajungă cât mai departe cântând imn de biruință: „Pe aici, fraților, către Tatăl și Mântuitorul și Mângâietorul nostru! Strălucește asupra noastră, îndrumă-ne, încălzește-ne!”

Aceasta este credința voastră, o purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri clarvăzători. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la capătul călătoriei. Aceasta este credința verificată, pe vreme înșorită și pe furtună; credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În înfricoșata zi a Judecării lui Hristos ei vor fi numiți binecuvântați.

XI

„Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică”

Călători, aveți grijă de arcă! Atunci când a venit potopul, Noe a fost salvat într-o arcă sigură. Potopul nebuniei și păcatului continuă fără de încetare. Din această cauză Iubitorul de oameni a construit arca salvării. Cereți-I arca Sa și în curând veți intra în ea.

Nu vă lăsați înșelați de mulțimea diferitelor nave, decorate și împodobite pe dinafară, întrebați de puterea motorului și de îndemânarea căpitanului. Cel mai puternic motor și cel mai îndemânatic cârmaci se pot găsi pe arca lui Hristos. Acest cârmaci este însuși atotvăzătorul, atotputernicul Duh Sfânt.

Nu vă lăsați înșelați nici de către cei ce vă invită în bărcile lor noi și fragile sau de cei ce vă oferă bărci doar pentru voi. Călătoria este lungă și furtunile periculoase.

Nu vă lăsați înșelați nici de către cei ce spun că de cealaltă parte a oceanului nu există un nou pământ, o lume nouă și că nu are rost să vă pregătiți pentru îndelungata călătorie. Ei vă invită să pescuiți la țarm. Cât de puține văd și cunosc ei. Cu adevărat, ei se pregătesc pentru distrugere și vă invită și pe voi la distrugere.

Nu vă lăsați înșelați ci mai bine întrebați de arca Sa. Cu toate că pare mai puțin îmbietoare pentru ochi decât celelalte, totuși ea este mai tare și mai sigură. Chiar de nu are multe și felurite stegulețe ci doar semnul crucii, să știți că viața voastră e în siguranță la bordul său. Și într-o călătorie pe mare prima și principala grijă ar trebui să fie siguranța vieții pasagerului.

Dacă credeți în Mântuitorul Hristos, o, purtătorilor de Hristos, credeți și în lucrarea Sa. Lucrarea Sa este Biserica, arca salvării. La bordul său navighează cete de mântuiți și de cei ce merg pe calea mântuirii. Domnul a pus la baza lucrării Sale credința, tare ca piatra. După cum a spus și a proorocit: „pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui” (*Matei 16, 18*). Și, cu adevărat, până în ziua de azi ele nu au biruit-o niciodată și nici nu o vor face de acum încolo.

Biserica este numită trupul lui Hristos: „Voi sunteți trupul lui Hristos” (*Rom. 15, 5; I Cor. 12, 27*). De aceea există o singură Biserică. Pentru că nu pot exista două trupuri cu un singur cap, iar Hristos este numit capul Bisericii (*Col. 1, 18*). Drept aceea, un Hristos, un cap, un trup - o Biserică.

Chiar de există apostazii și erezii, de ce ar trebui să vă tulbure aceasta? Totul a fost prevăzut și proorocit, precum un cârmaci cu experiență prevede și spune călătorilor despre furtunile și pericolele ce-i așteaptă. „Căci trebuie să fie între voi și eresuri, spune Apostolul, ca să iasă la lumină cei lămurii” (*I Cor. 11,*

19). Dacă un grup de pasageri de la bordul arcei și-ar scobi o luntre pentru ei și ar coborî în mare să navigheze singuri, v-ați întrista, bineînțeles. Și așa și ar trebui. Exemplul lor, un exemplu de aruncare fără speranță și încăpățânată în brațele pericolului, întărește credința voastră într-una și unica arcă de salvare.

Biserica este numită sfântă. E limpede pentru voi de ce ea este numită sfântă. Mai întâi pentru că bazele ei au fost puse de Sfântul Sfinților. Apoi, pentru că Domnul a transformat-o, a răscumpărat-o, a purificat-o și a întărit-o cu propriul Său sânge sfânt și prea pur. În al treilea rând, deoarece chiar de la început Sfântul Duh al lui Dumnezeu a îndrumat-o, a inspirat-o, a adus-o la viață, în al patrulea rând, pentru că toți membrii săi sunt numiți sfințiți, despărțiți de orice nesfințenie din această lume în care ei cresc și prin care călătoresc, în al cincilea rând, deoarece sfintele ceruri le sunt rezervate ca locuință, în al șaselea rând, pentru că în ea sunt mijloacele date de Dumnezeu prin care oamenii se sfințesc și se pregătesc pentru viața cerească. Din această cauză Biserica este numită sfântă.

În plus, **Biserica este numită sobornicească (universală).** De ce aceasta? Mai întâi, pentru că ea îi unește în Dumnezeu viu pe copiii întregului pământ, ai tuturor neamurilor, ai tuturor limbilor. Ea nu se adresează unei singure rase, nici unui singur neam, nici unei singure națiuni. Precum omul care stă la răscrucea drumului și îi invită pe toți călătorii la petrecerea împăratului (*Matei 22, 9*), așa face și Biserica. La fel face și sfânta și universală Biserică, îi invită și îi unește pe toți fiii și fiicele oamenilor, spre mântuire. Și nu refuză pe nimeni, dintre cei ce nu o resping pe ea și, în consecință, pe fiecare. Aceasta este diferența dintre atotprimitoarea Biserică a Noului Testament și Biserica pregătitoare din Vechiul Testament, care se limita la un singur popor.

Și Biserica mai este numită universală pentru că ea include și pe cei vii și pe cei adormiți. Cei ce au adormit întru Domnul sunt, în aceeași măsură, membri ai săi, ca și cei ce încă trăiesc pe pământ. Drumetii pe care arca salvării i-a transportat pe pământul cel nou, în împărăția veșnică, precum și cei ce sunt transportați astăzi sau cei ce vor fi transportați mâine - toți sunt membri ai unei sfinte Biserici universale.

Biserica, deci, este numită universală pentru că ea nu cunoaște limite legate de rasă, limbă, spațiu, timp sau moarte.

Pe lângă acestea, Biserica este universală atât prin învățătura, cât și prin structura sa.

Sfânta Biserică este numită și apostolică. Mai întâi, Biserica este numită așa pentru că Apostolii lui Hristos au fost primii Săi membri. Ei au fost primii martori personali ai vieții și lucrării miraculoase a Fiului lui Dumnezeu pe pământ și ei L-au urmat primii, în al doilea rând, pentru că Apostoli au organizat structura Bisericii și au răspândit învățătura Evangheliei în lume. În al treilea rând, pentru că Sfinții Apostoli au fost primii după Domnul ce și-au vărsat sângele la temelia ei. În al patrulea rând, pentru că apostolicitatea sa nu a încetat

nici până astăzi. Apostolicitatea Bisericii se manifestă astăzi în două forme: în misiunea ei în lume și în succesiunea apostolică a ierarhiei ei. Atât în misiunea ei prin lume, cât și prin misionarii săi, adevărata Biserică, Biserica Ortodoxă, poartă sceptrul etern al apostolicității.

Sarcina Bisericii ca instituție nu este să conducă, ci să facă misiune; să predice neamurilor până la martiriu, după cum a făcut-o Domnul Hristos; să lumineze sufletele oamenilor, să îndrume viața morală a oamenilor din punct de vedere spiritual. Datoria ei e să elibereze și nu să aservească. Căci toți oamenii sunt chemați la libertate întru Hristos, la eliberarea fiilor lui Dumnezeu. Căci scris este: „Nu mai ești rob, ci fiu” (*Gal. 4, 7*). Și iarăși: „întru libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi” (*Gal. 5, 1*). Ca arcă a salvării, Biserica lui Dumnezeu transportă copii liberi și nu sclavi, copii împărătești, pe care îi poartă către împărăția cerească veșnică. Nu există nici o încărcătură mai de preț și nici destinație mai plină de fericire.

Aceasta este credința celor neînfricați și a celor ce-i iubesc pe alții. Lașii și egoiștii cu greu pot accepta această credință. Neînfricați sunt cei ce au curajul să se ridice în sufletul lor împotriva haosului păgân și să facă ordine așa cum este scris în Evanghelie. Cei ce-i iubesc pe ceilalți sunt cei cărora le place să călătorească cu alții și care privesc la tovarășii lor prin lumina acelei lumini divine din depărtare. Și ei se bucură pentru tovarășii lor ca și pentru frații lor, pentru ei înșiși și pentru acea lumină eternă care îi luminează și îi inundă pe ei, atrăgându-i pe toți către ea. Neînfricaților și celor ce îi iubesc pe ceilalți le place curățenia, în suflet și în jur. Ei apreciază ajutorul altora și nu refuză să dea ajutorul lor altora. Lor le face plăcere să pășească în lături pentru a face loc altora. Ca și Dumnezeu, ei sunt arși de dorința ca toți oamenii să fie mântuiți și să ajungă să cunoască adevărul. Recunoscând măreția Dumnezeului celui viu, ei se consideră ființe de nimic. Ei se văd ca pe niște organe minuscule ale misteriosului și marelui trup al Bisericii, al cărui cap este Hristos. Ei nu impun și nu pornesc ceartă; lor nu le este teamă de această viață și nici nu se înfricoșează de moarte. Ei laudă faptele bune ale tovarășilor lor, dar pe ale lor le țin în secret. Și astfel, în ordine, în armonie și fericiți, ei migrează ca un stol de păsări către regiuni mai calde - către împărăția luminii divine și căldurii Tatălui.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri neînfricați și iubitori de oameni. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul călătoriei în liniștitele ceruri. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În ziua răsplătii, în marea zi a dreptății lui Dumnezeu, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi numiți binecuvântați.

XII

„Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor”

Apa spală. Ce spală apa? Ea spală transpirația și praful de pe piele. Acele mici particule de impurități pe care corpul le secretă transpirând, apa le spală. Și orice particulă nesemnificativă de praf din această lume ce se așază pe piele, apa o poate îndepărta.

Dar apa nu e în stare să înlătore toată murdăria, resturile și putreziciunea ce se adună în interiorul corpului. Apa este neputincioasă în fața acestei murdării interioare, ce apare și rămâne în corp. Această murdărie vine de la praful dăunător și nesănătos pe care oamenii îl inhalează de parcă ar fi hrană.

Și dacă apa este neputincioasă în fața acestei impurități materiale, cu atât mai mult ea este neputincioasă în fața impurității ascunse în adâncul sufletului.

Este clar că apa nu spală sufletul. Ea curăță aerul și solul, poate să spele acoperământul viețuitoarelor, inclusiv pielea omului. Efectele sale sunt enorme; serviciul său este neprețuit. Dar ea nu poate înlătura necurăția slinoasă a sufletului omenesc. Iudeii își spălau în mod constant pielea cu apă. Dar apa nu a putut niciodată să se atingă de necurățenia sufletului lor. Și impuritatea interioară s-a acumulat în ei, într-o așa măsură încât dintr-o dată ea a răbufnit și s-a revărsat peste preacuratul Domn Iisus Hristos; duhoarea s-a împrăștiat deasupra întregii lumi până în zilele noastre.

Apa nu e decât un simbol. Spălarea fizică este un simbol al spălării spirituale. Un simbol poate spăla un alt simbol, însă nu realitatea. Apa poate spăla suprafața exterioară a omului, însă nu și fața sa interioară. Și această față interioară este icoana lui Dumnezeu în om - sufletul viu cu realitatea duhovnicească din el. De aceea numai Dumnezeu, prin puterea Sfântului Duh, poate îndepărta necurăția duhovnicească a omului.

Însă chiar și ca simbol al purificării, apa este necesară botezului creștin. Ea era indispensabilă chiar mai înainte pentru botezul simbolic, precreștin. Sfântul Ioan Botezătorul a botezat doar cu apă. Și conform interpretării apostolului Pavel, întregul neam evreu era botezat în mod simbolic cu apă: „părinții noștri au fost toți sub nor și (...) toți au trecut prin mare. Toți, întru Moise, s-au botezat în nor și în mare” (*I Cor. 10, 1-2*). Acesta nu a fost un botez real, ci un botez simbolic, prefigurativ. Aceasta era doar o umbră a botezului creștin.

Botezul creștin presupune purificarea totală. Acest botez este ușa prin care oamenii intră în Biserica lui Hristos. Ei nu intră de două sau de trei ori, ci o singură dată. Adică, există un singur botez. În Sfintele Scripturi ale lui Dumnezeu acest fapt este accentuat în mod special prin cuvintele: „Un domn, o credință, un botez” (*Efes. 4, 5*). De aceea evitați pe cei ce vă spun că o persoană are nevoie de mai multe ori de un botez.

Prin botez, cea mai rușinoasă faptă cu care au fost pângăriți strămoșii neamului nostru și care s-a transmis urmașilor ca o moștenire este îndepărtată de pe icoana lui Dumnezeu din noi. Această pecete demonică de pe sufletul nostru, întunecată și respingătoare ca însuși iadul, poate fi îndepărtată doar prin botezul adevărat.

În consecință, botezul marchează moartea păcătosului, a omului vechi și nașterea omului nou din noi, fără păcat. Și Sfintele Scripturi ale lui Dumnezeu confirmă acest fapt: „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat. Deci, ne-am îngropat cu El în moarte prin botez; așa încât după cum Hristos a înviat din morți, prin mărirea Tatălui, tot așa și noi să umblăm întru înnoirea vieții” (*Rom. 6, 3-4*). Căci Domnul nu a murit de două ori pentru a ne cere să ne botezăm întru moartea Sa de două ori. De aceea Sfinții Părinți de la al doilea Sinod Ecumenic de la Constantinopol au afirmat „mărturisesc un botez”.

Circumcizia iudeilor era un prototip al botezului creștin. Cu un cuțit era tăiată o mică bucată din corp. Acesta este un prototip. Prin botez excrescența păcătoasă din suflet este tăiată. Aceasta este realitatea. Și după cum circumcizia era folosită o dată și pentru totdeauna, la fel și botezul se face o dată și pentru totdeauna. Circumcizia se practica atât pentru adulți, cât și pentru copii. Botezul de asemenea se practică atât pentru adulți, cât și pentru copii. Așa a fost în Biserica lui Dumnezeu din timpuri apostolice (*Fapte 16, 14-15; 20-29 și I Cor. 1, 16*). De aceea să-i evitați pe cei care vă spun să nu vă botezați copiii, întrebați-i: „Cine va fi răspunzător pentru sufletele copiilor ce mor în casele părinților botezați ?”

„Intru iertarea păcatelor” - acesta este scopul botezului. Botezul lui Ioan nu era făcut în scopul purificării păcatelor, ci doar pentru pocăință, însuși Ioan a confirmat aceasta spunând: „Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Acela vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc” (*Matei 3, 11*). Și El, Cel ce este mai puternic decât Ioan Botezătorul și mai puternic decât întreaga lume, a arătat prin exemplul său personal cum se realizează botezul adevărat și complet. El a fost botezat cu apă și cu Duh Sfânt. Cel fără de păcat a intrat în apa Iordanului și dintr-o dată Duhul lui Dumnezeu a coborât asupra Sa „în chip de porumbel”. Iată deci pe Ioan care botează cu apa care spală corpul și Sfântul Duh al lui Dumnezeu care curăță sufletul - adevăratul și completul botez - botezul unic ce nu poate fi repetat în cazul aceleiași persoane.

În timpul nopții, Nicodim, un conducător al iudeilor, a venit la Hristos și i-a cerut să-l învețe calea spre mântuire. Botezatul Mesia i-a răspuns: „De nu se va naște cineva din apă și din duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu” (*Ioan 3, 5*). Purificarea, atât a corpului, cât și a sufletului. Prin îndurarea Sfântului Duh, apa primește putere și sfințenie, în timpul botezului focul Sfântului Duh arde excrescența ancestrală a sufletului fiecărui descendent al lui Adam. Prin botezul sufletului este înlăturată apăsătoarea povară, cocoșa monstruoasă de pe spatele oamenilor care îi apasă de atâtea secole și generații. Lepra ereditară dispăre. Din acel moment sufletul este responsabil doar pentru

cele viitoare și nu și pentru cele din trecut.

Botezul cu care Ioan i-a botezat pe iudei la început a încetat. El a servit doar ca un semnal de alarmă și de pregătire. Împăratul cerurilor era aproape, întreaga atmosferă spirituală era molcomă, în așteptare, așa cum se liniștește sufletul în omul muribund. Ioan a simțit suflarea unei brize noi, proaspete, frumos mirositoare și dătătoare de viață în mijlocul duhului cadaverice a lumii. Hristos era aproape; și Ioan a dat alarma și a strigat către oameni să se pregătească pentru venirea Sa, să se pocăiască. Și el i-a botezat cu apă, întru pocăință. Acel botez a încetat. El nu deținea puterea deplină, oferită de îndurarea Sfântului Duh adusă lumii de Hristos (*Fapte 19, 1-16*). **Doar Botezul cu apă și cu Duh a continuat până astăzi. Fără el nimeni nu se poate numi creștin.** Aveți grijă, Domnul a dat poruncă Apostolilor: „Mergând, învățați toate neamurile botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (*Matei 28, 19*). Aceasta este porunca vindecătoare și mântuitoare pe care Apostolii au transmis-o celor ce au urmat și pe care sfânta, universală și apostolească Biserică a perpetuat-o până în ziua de azi.

Totuși, în afară de acest Sfânt Botez cu care noi toți am fost botezați, mai este și un alt fel de botez care nu este dat fiecăruia. Acesta este botezul cu sângele martiriului. Toți acei mari bărbați și femei care au pățimit și și-au vărsat sângele pentru Hristos au fost botezați cu botezul sângelui. Botezul cu sânge vă este foarte cunoscut vouă, credincioșilor ortodocși. Nicăieri nu se găsesc atâția oameni botezați cu propriul lor sânge ca printre strămoșii voștri, atât cei îndepărtați, cât și cei recent. Chiar și în timpurile noastre sângele martirilor continuă să fie vărsat în lumea ortodoxă. **Sute și mii de creștini ortodocși se botează cu sânge propriu. Aceștia sunt neînfricați martori ai Evangheliei lui Hristos. Copiii lui Dumnezeu pe care păgânii și atei îi măcelăresc ca pe miei! Sacrificiul lor întărește Biserica lui Hristos pe pământ, și numele lor sfinte completează calendarul creștin. Botezați în propriul lor sânge, ei au fost și vor fi întotdeauna comoara și podoaba Ortodoxiei.**

Au fost chiar și păgâni care nu au fost botezați cu apă și cu Duh, ci doar cu sângele martiriului. Și botezul lor este acceptat ca valid și canonic. Botezul lor e considerat chiar mai de preț decât botezul nostru obișnuit. Ei nu au avut timp să fie botezați cu apă și cu Duh. Fiind păgâni, ei erau orbi sufletește, dar brusc au început să vadă și L-au recunoscut pe Hristos, oferindu-I imediat viețile lor. Astfel, ei au fost botezați cu un botez al Domnului, însă nu și cu celălalt; au fost botezați cu botezul Golgotei, însă nu și cu botezul Iordanului. Și sute și mii de strămoși de-ai voștri, tineri și bătrâni, bărbați și femei, împărați și patriarhi, bogați și săraci au fost botezați cu ambele botezuri: cel al Iordanului și cel al Golgotei. Numărul acestor neînfricați strămoși ai voștri care au fost botezați mai întâi cu apă și cu Duh și apoi cu sângele martiriului lor a crescut atât de mult de-a lungul secolelor, încât ei ar putea popula o țară întreagă.

Primul botez, cel cu apă și Duh, a fost poruncit; al doilea însă, cu sânge propriu, a fost lăsat la decizia proprie a fiecăruia. Odată, blândul Domn a întrebat pe fiii lui Zevedeu: „Puteți oare să beți paharul pe care-l voi bea Eu și cu botezul cu care Eu Mă botez să vă botezați?” (*Matei 20, 22*). Vedeți cum

Domnul își numește patimile botez? Și vedeți cum El nu ordonă fiilor: „Trebuie!” Ci mai degrabă îi întreabă: „Puteți oare?” Este limpede, așadar, că botezul cu sânge nu este obligatoriu pentru toți credincioșii, după cum este primul botez, ci este lăsat la voia fiecăruia. Doar cei ce au o credință foarte mare în Domnul și o dragoste la fel de mare pentru El iau hotărârea de a se boteza cu sânge. După cum El Însuși a spus: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni. Voi prietenii mei sunteți” (Ioan 15, 13-14). Nenumărați strămoși de-ai voștri au fost prieteni ai Prietenului oamenilor. Și ei au mărturisit prietenia Sa față de ei, cu pecetea sângelui și a morții.

Nu vă lăsați înșelați, purtătorilor de Hristos, dacă un eretic vă spune că botezul este unica taină sfântă, plină de milostivire, și că altele nu există. Nu vă lăsați înșelați de faptul că în Crezul nostru se menționează doar botezul, iar celelalte Sfinte Taine nu sunt menționate. Sfinții Părinți de la Constantinopol, care au menționat Sfântul Botez, recunoșteau și celelalte taine sfinte. Pe lângă Botez, ei cinsteau și Mirungerea, Mărturisirea, Sfânta Împărtășanie, Cununia, Sfântul Maslu, Preoția sfântă și canonică. Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție confirmă toate aceste Taine. Totuși, Sfinții Părinți, compunând concisul Simbol al Credinței, au menționat doar botezul, pentru că este prima taină fundamentală a Bisericii lui Dumnezeu.

Într-adevăr, prin taina botezului, omul se vindecă de trecutul său bolnav și-și aduce sufletul la „spitalul” numit Biserică. *Și o dată intrat în acest „spital” prin botez ca printr-o ușă, sufletul găsește aici, înăuntru, tot de ce are nevoie pentru a fi sănătos. Aici găsește mărturisirea și penitența, care tratează orice rană sufletească. Găsește Sfânta Împărtășanie, hrană pentru suflet, din trupul și sângele lui Hristos. Aici el găsește Sfântul Maslu - cerere adresată prin rugăciune Sfântului Duh de a întări și de a milui templul care este corpul omenesc, precum și slăbitul sălășliuitor al acestui templu, sufletul omenesc. Aici el găsește sfânta taină a Căsătoriei -un miracol al celei mai înțelepte organizări a lui Dumnezeu. Aici el găsește binecuvântarea preotului, în continuitatea misiunii și puterii apostolice. Aici el găsește toate celelalte leacuri prin care atotputernicul Duh al lui Dumnezeu tratează, consolează, mângâie și înalță sufletele credincioșilor.*

Aceasta este credința celor chibzuiți și înțelepți. Nechibzuiții și cei slabi la minte o acceptă fără tragere de inimă. Necunoscându-și propria nimicnicie, ei nu simt nevoia unui ajutor de la Dumnezeu. Dar chibzuiții cercetează cu grijă propria lor slăbiciune și slăbiciunea tuturor celor născuți pe pământ. Și cercetându-se pe sine și pe ceilalți, ei au ajuns să cunoască faptul că necurătenia sufletului omenesc nu poate fi curățată cu apă; și nici cu vreun alt element al naturii fără puterea Sfântului Duh al lui Dumnezeu. De aceea ei cer cu umilință ajutorul lui Dumnezeu. Și, în înțelepciunea lor, ei profită de toate balsamurile pentru suflet care se găsesc în **spitalul divin care e Sfânta Biserică**, întorcând spatele umbrelor și iluziilor acestei lumi, ei se încred în voința Celui Preaînalt. Și își îndreaptă, fără de încetare, privirea către lumina eternă. Ei știu că sunt pelerini și că pelerinajul lor în curând va lua sfârșit. De aceea ei înaintează fericiți din ce în ce mai mult. Și îi ajută binevoitori pe tovarășii lor, pe frații și

surorile lor, ca și cum ar fi cu toții copii împărătești ce se întorc la domeniul împărătesc al Tatălui lor din cer.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri chibzuiți și înțelepți. Fie aceasta și credința copiilor voștri, până la sfârșitul călătoriei. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare. Cu adevărat aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În ziua răsplății, în înfricoșata zi a dreptății, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi numiți binecuvântați.

XIII

„Aștept învierea morților”

Un stol de păsări - ce priveliște încântătoare! O singură pasăre nu lasă niciodată impresia unei frumuseți atât de copleșitoare precum o face un stol întreg. Nici un stol de păsări care se odihnește pe pământ nu este la fel de frumos ca un stol în zbor, ce zboară tot mai sus și mai compact.

Imaginați-vă un milion de păsări dintr-o singură specie. Imaginați-vă că toate sunt roșii. Și că ele coboară, se așază pe sol și rămân acolo. Un alt milion coboară, se așază și rămâne. Și iarăși un altul și altul, și așa secole și secole de-a rândul. Stoluri nenumărate, miliarde, fără de capăt, de păsări. Rămânând pe pământ, își schimbă culoarea în diverse nuanțe. Unele devin roșu închis, altele negre, pestrițe sau albe.

Și imaginați-vă că aceste stoluri nenumărate, de parcă ar primi un ordin de la cineva, s-ar ridica toate odată în aer și ar începe să zboare. Ce priveliște măreață! Cele mai multe sunt păsările albe și stolurile lor dense zvâcnesc în față. După ele urmează păsările pestrițe, apoi vin cele roșii și, în cele din urmă, cele negre. Păsările albe zboară iute și vioi, iar cele ce urmează după ele cu cât sunt mai în spate, cu atât zboară mai neîndemânatic și fără poftă. Soarele va fi acoperit cu totul, iar deasupra pământului se va lăsa întunericul nopții.

O, fraților și surorilor, acesta nu este doar un vis și o imagine. Realitatea va depăși orice vis și orice imaginație a omului.

Într-o noapte înstelată, Dumnezeu l-a scos pe dreptul și credinciosul Avraam afară și i-a zis: „Ia uită-te la cer și numără stelele, dacă poți să le numeri!” Avraam, cuprins de teamă și consternare, a privit. Atunci Dumnezeu i-a zis: „Atât de mulți vor fi urmașii tăi!” (*Fac. 15, 5*). Și la vremea aceea Avraam era bătrân și fără copii. Si-a îndeplinit Dumnezeu promisiunea?

Până astăzi miliarde fără capăt de suflete umane au coborât și s-au așezat pe pământ, îmbrăcate toate în carne și sânge ca într-un veșmânt purpuriu. Așa a binevoit Dumnezeu. Miliarde fără capăt, și totuși în momentul în care Dumnezeu a promis aceasta Avraam nu avea nici un copil! Miliarde fără capăt.

Sunt oare mai multe stele pe cer?

Sara a râs în inima ei când a auzit promisiunea lui Dumnezeu că în curând va naște un fiu.

Soția lui Avraam a zis: „După ce am ajuns bătrână să-mi mai fie mie a zburda? Iar stăpânul meu e un moșneag!” Atunci Domnul a zis lui Avraam: „Pentru ce a râs Sara? ... Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?” și într-adevăr, Dumnezeu nu s-a dat înapoi de la cele promise. El și-a ținut promisiunea. Urmașii drepti ai lui Avraam au îmbogățit în plan spiritual poporul creștin. Și probabil s-au înmulțit, depășind numărul stelelor de pe cer.

Aceasta a fost promisiunea lui Dumnezeu, legată de coborârea sufletelor pe pământ. O promisiune măreață și minunată, egalată doar de o altă promisiune a lui Dumnezeu și anume înălțarea sufletelor de pe pământ și învierea din morți. Dumnezeu, prin Domnul Hristos Cel înviat, a făcut o promisiune adevărată, cum că morții vor învia și se vor înfățișa la Judecată. „Când va veni Fiul Omului întru mărirea Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci ședea-va în tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții...” (*Matei 25, 31 și urm.*).

Domnul vorbește despre toate neamurile, despre toate stolurile de păsări care s-au așezat pe pământ de la începutul până la sfârșitul timpului. Apostolul lui Hristos vede învierea ca pe o taină fără seamăn și astfel el o dezvăluie încet și cu grijă credincioșilor spunând: „Fraților, despre cei ce au adormit, nu voim să fiți în neștiință ca să nu vă întristați în rând cu ceilalți, care nu au nădejde... Pentru că Însuși Domnul, cu strigare mare, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, va pogorî din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi” (*I Tesal. 4, 13-16*). Și iarăși spune: „Iată, taină spun vouă ... într-o fărâmă, într-o clipeală de ochi, la trâmbița cea de apoi. Căci trâmbița va suna și morții se vor scula fără stricăciune...” (*I Cor. 15, 51-52*). Atunci ceea ce e trecător va fi îmbrăcat în ceea ce e netrecător și ceea ce e muritor va fi îmbrăcat în nemurire. Și atunci se vor adeveri cele scrise: „Moarte, unde este biruința ta? Moarte, unde este boldul tău?” (*I Cor. 15, 55*).

Atunci miliarde de suflete se vor îmbrăca în lumină, veșmânt nepieritor, în trupuri cerești asemănătoare cu cel al lui Hristos. Și acele stoluri, o, acele nenumărate stoluri, își vor lua zborul de pe pământ. Unele stoluri vor fi albe ca zăpada, altele roșii, altele pestrițe, altele negre. Stolurile albe vor fi albe datorită curățeniei și virtuțiilor, cele roșii vor fi roșii din cauza sângelui care are întâietate asupra duhului lor, cele pestrițe vor fi pestrițe din cauza amestecului de bine și de rău din ele, iar cele negre vor fi negre din cauza păcatului din ele.

Să nu cădeți pe gânduri dacă cineva va râde de promisiunea lui Dumnezeu privind învierea morților. Și Sara a râs cu mult timp în urmă de promisiunea lui Dumnezeu, și apoi s-a rușinat.

Credeți, voi credeți și nu vă îndoiiți, că cel ce râde de a doua promisiune a lui Dumnezeu va fi rușinat, întrebați-l și ziceți-i: „Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?”

„Aștept învierea morților”. Așteptăm învierea spirituală a păcătoșilor zi de zi, ceas de ceas. Așteptăm ca sufletele împestrițate și înnegrite de păcat să se

albească și să revină la viață prin pocăință. Și noi ne bucurăm împreună cu îngerii din cer când măcar un păcătos se pocăiește și se întoarce la Hristos (*Luca 15, 10*). Ne bucurăm cu Tatăl, care găsindu-și fiul rătăcitor a spus: „Acest fecior al meu era mort și a înviat” (*Luca 15, 24*). Adesea așteptăm acest fel de înviere și adesea o primim.

Dar noi mai așteptăm și învierea tuturor. Așteptăm o înviere unică, finală a tuturor morților, care de la începutul creației au locuit pe pământ și au căzut pradă puterii morții. Noi ne bazăm în această așteptare pe rațiune, pe conștiință și mai ales pe promisiunea lui Dumnezeu.

Rațiunea limpede și clară ne spune că acest vârtej al vieții nu se sfârșește la moarte. Din timpuri imemorabile popoarele au simțit că **moartea nu este un punct, ci o virgulă**. Toate triburile pământului, chiar și în întunecimea lor idolatrică, au avut presentimentul unui oarecare mod de viață după moarte. Poeții și filosofilor Greciei antice au vorbit despre viața sufletului uman din Hades, în semiîntineric și în semivieție. Egiptenii îmbălsămau corpurile neînsuflețite cu rășină și cu uleiuri aromate pentru a le păstra pentru o altă viață. Continuarea vieții după moarte și judecata dreaptă au fost concepute de către conștiințele umane lucide ca ceva firesc și necesar.

Totuși, noi, creștinii, în credința noastră nu ne bazăm pe înviere și viață dincolo de mormânt, pe teoriile poezilor și filosofilor sau pe bănuielile și presentimentele națiilor și triburilor, ci pe experiență și pe promisiunea lui Dumnezeu. Credința noastră e clădită pe piatră și nu pe nisip. Domnul nostru Iisus Hristos, Revelatorul tuturor adevărilor vieții, ne-a revelat și adevărul învierii din morți. El ni l-a revelat atât prin cuvinte, cât și prin fapte, pentru ca să se bucure inimile voastre, o, purtătorilor de Hristos.

Odată, saducheii care nu credeau în înviere au vrut să-L pună pe Domnul la încercare. Ei L-au întrebat a cui soție va fi o anumită femeie în „lumea de dincolo”. Batjocoritorii au fost ei înșiși muștrați de prostia lor. Blândul Domn Iisus le-a răspuns: „La înviere, cei ce înviază nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu din cer. Și Domnul a mai adăugat: Nu este Dumnezeu al morților, ci al viilor” (*Matei 22, 30; 32*). Și dacă toți cei vii de pe pământ ar muri și ar rămâne în morminte, cum ar putea Dumnezeu fi numit „Dumnezeu al viilor”?

În Capernaum, acea cetate a necredincioșilor care a dispărut de pe fața pământului din cauza lipsei de credință - în această cetate puțin credincioșii iudei îi puneau Domnului o întrebare după alta. În cele din urmă, Domnul a zis: „Amin, amin grăiesc vouă. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (*Ioan 6, 53-54*). În fața templului lui Solomon care a fost ras de pe fața pământului, fiind pângărit de necredință, Domnul a spus: „Vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu... Și vor ieși: cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele spre învierea osândeii” (*Ioan 5, 25-29*). Celor ce clatină din cap spunând ce greu le vine lor să creadă, spuneți-le: „Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?”.

În plus, Iisus a mai făcut și alte multe afirmații despre învierea morților.

Și pentru a nu lăsa loc pentru îndoială, El a confirmat cele spuse de El prin fapte. El a înviat pe fiica moartă a lui Iair, pe un conducător al sinagogii iudeilor. Domnul a luat mâna ei rece și moartă în a Sa și a spus: „Copilă, ție zic, scoală-te!”. Și fetița moartă a revenit viață și s-a ridicat (*Matei 9, 25; Marcu 5, 41*).

Și iarăși, Domnul a înviat pe fiul văduvei lui Nain. Ajungând în acel oraș împreună cu discipolii Săi, El a întâlnit o procesiune funerară și a văzut o văduvă bocindu-și cu disperare unicul fiu. Mai întâi, El s-a apropiat de mamă consolând-o cu cuvintele: „Nu mai plânge!”. Apoi apropiindu-se, s-a atins de raclă și a rostit: „Tânărule, ție zic, scoală-te!”, și tânărul a înviat și s-a ridicat. „Și Iisus l-a dat mamei sale” (*Luca 7, 12-15*).

Mai apoi, Domnul l-a înviat și pe Lazăr în Betania. Patru zile a stat el în mormânt. Surorile sale îl plângeau. Și toate rudele sale îl plângeau. Până și Domnul a început să plângă. Și Iisus a strigat: „Lazăre, vino afară!”. „Și mortul a ieșit la lumină” (*Ioan 11*). Și Domnul l-a lăsat să meargă la surorile lui.

Pe cine a mai înviat Domnul? Pe Sine. El a înviat din mormânt a treia zi după ce a murit, așa precum a proorocit. Și „văzând că este Domnul s-au bucurat ucenicii” (*Ioan 20, 20*). Ce suflet omenesc însetat de viață nu s-ar bucura de Domnul? Înviatul care înviază! Așa atotputernicul Domn Iisus a confirmat cuvintele Sale și promisiunea sa privind învierea celor ce sunt morți.

Sfinții Apostoli au făcut din învierea din morți a lui Mesia temelia predicării Evangheliei. Și toată speranța lor personală și tot curajul lor neclintit în fața morții și-a extras putere și hrană din acest eveniment slăvit. Unii dintre ei, care la început persecutau Biserica lui Hristos, dar mai apoi au văzut viu și înălțat pe Domnul, au scris: „Iar de vreme ce Hristos se propovăduiește că a înviat din morți, cum zic unii printre voi că nu este o înviere a morților? ...Iar dacă nădejdea noastră în Hristos este numai pentru viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii” (*I Cor. 15, 12, 19*). Dar Hristos a înviat din morți și a confirmat și învierea noastră; și El ne-a făcut pe noi, cei ce credem în El, cei mai fericiți dintre toți oamenii.

Domnul a murit și a înviat pentru a arăta și a demonstra propria noastră înviere din morți. Cu învierea Sa o flacăra de credință nestinsă a fost aprinsă pentru vecie în inimile oamenilor, credința că și ei vor învia. „Și precum întru Adam toți mor, așa și întru Hristos toți vor învia! (*I Cor. 15, 22*). Și dacă vreo Sara actuală va râde și va zice: „Aceasta este greu de crezut”, răspundeți-i: „Este oare la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?”.

Demult, în timpuri străvechi, un prooroc a văzut și a proorocit că cei care dorm în țărâna pământului se vor deștepta, unii pentru viața veșnică, iar alții spre ocară și spre scârbă veșnică (*Dan. 12, 2*).

Totuși, un alt prooroc, mai înainte, a privit și a văzut într-o viziune o vale întinsă plină până peste margini cu oasele uscate ale morților. Și el a privit și a văzut cum la glasul Domnului s-a făcut cutremur mare și oasele uscate au început să se adune și să se așeze. Și privind, el a văzut cum oasele au început să se acopere cu carne și să se îmbrace cu piele. Și Dumnezeu a poruncit și duhul vieții a intrat în ele. Și proorocul a văzut cum corpurile omenești au prins viață și „se sculă în picioare o foarte mare oștire” (*Iez. 37*).

Acestea sunt viziunile și proorocirile dreptilor profeți ai lui Dumnezeu. Realizarea acestor viziuni și îndeplinirea acestor proorociri a venit de la Hristos și prin Hristos. Iar celor ce se mai îndoiesc încă și care spun că acest lucru este imposibil, răspundeți-le: „La oameni aceasta este cu neputință, la Dumnezeu însă toate sunt cu putință” (Matei 19, 26). Răspundeți-le cu cuvintele Celui ce înviază. Astfel veți împrăștiia îndoielile lor și vă veți salva frații și surorile.

Aceasta este credința dreptcredincioșilor și a celor prevăzători. Celor ce au fost amăgiți de gândirea lumească și celor ce au fost îmbătați de aromele acestei lumi le este greu să accepte și să păstreze această credință. Cei pe care lumea îi înnegrește cu nămolul său nu-și apleacă urechea la promisiunea lui Dumnezeu. Dar adevărații credincioși cred în cuvântul Domnului și așteaptă cu trezvie împlinirea sa. Ei sunt sătui de minciunile celor înșelători și sunt scârbiți de drumul scurt al falsității. De aceea, cărările lungi ale Celui Preaînalt au devenit dragi lor și drumurile mari ale Celui Adevărat sunt scumpe pentru ei. Pe această cărare lungă El îi înviează cu adevărarea destinației celei bune. Cea mai mare învioreare a lor este cuvântul Mântuitorului și Ghidului ce a parcurs ca om această cărare a lor și a ajuns la destinație; a văzut destinația și le-a vestit lor fericire mare.

La capătul scurtăturilor mincinoșilor se află întotdeauna câte un balaur; întotdeauna acel șarpe străvechi care l-a împins pe primul reprezentant al rasei noastre afară din Paradis. Dar la capătul lungii cărări a adevărului așteaptă împăratul și Tatăl, consolatorul care înviază. Aceasta bucură pe dreptcredincioși și pe prudenți. Și ei împărtășesc bucuria lor fraților lor, tovarășilor lor, copii ai Marelui Împărat.

Aceasta este credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri dreptcredincioși și prudenți. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la capătul călătoriei. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. La judecata lui Hristos, în Marea Zi, ei nu se vor întrista, ci vor primi viață și vor fi numiți binecuvântați.

XIV

„Și viața veacului ce va să vie”

Întoarcerea acasă. Vai, ce bine este să te întorci! Mai ales la o casă unde te așteaptă un tată împreună cu mulți frați, surori, copii și prieteni! Și mai ales atunci când casa nu este o cocioabă lipsită de provizii și goală, ci un palat împărătesc, unde un tată împărat își așteaptă cu o adâncă îngrijorare copiii din depărtări.

Călători, voi știți că Tatăl împărătesc nu e nimeni altul decât Cel Preaînalt.

Voi sunteți copiii pe care El îi așteaptă cu o atât de adâncă îngrijorare. Voi vă întoarceți dintr-un ținut străin la El. Această lume și Adevărul sunt câmpuri ale Sale, dar ele se află departe și sunt pline de spini. **El v-a trimis în acest ținut îndepărtat pentru ca să vă fie dor de El și să vedeți că fără El nu puteți face nimic.** Nu era obligatoriu ca El să se despartă de voi. Mai întâi aceasta a devenit obligatoriu pentru prima voastră mamă, Eva. Și atunci Dumnezeu a trimis-o pe ea și pe urmașii săi pe acest pământ al Său îndepărtat, pe acest câmp spinos, unde pâinea se câștigă prin sudoarea frunții.

Multe rânduri de strămoși de-ai voștri au venit pe acest câmp spinos, unde și-au disputat hrana cu lăcustele și cu fiarele. Și ei s-au obișnuit cu societatea celor inferiori lor. Și atunci când ei au uitat de casă și de origine, au început să creadă că nu există un câmp mai bun sau o lume mai minunată decât acest târg murdar de oale și nici o societate mai nobilă decât cea a animalelor.

Blândețe ceruri s-au întristat văzând că omul a ajuns una cu animalele, îngerii luminoși au rămas încurcați văzând icoana lui Dumnezeu din oameni pângărită. Preaînaltului i s-a făcut milă de neamul omenesc și a luat cea mai dramatică hotărâre din istoria lumii create, a cerului și a pământului. El a hotărât să facă ceva ce numai dragostea nemărginită poate face, și anume să trimită pe Fiul Său, Unul-Născut; să-L îmbrace în zdrențe omenești, în zdrențele unui cerșetor pentru ca să nu inspire teamă cerșetorilor prin lumina și măreția Sa. El a hotărât să arunce porcilor cea mai de preț perlă a Sa, să o arunce celor ce se tolăneau ca porcii în noroi.

Și Fiul de Împărat a pornit bucuros în întâmpinarea sacrificiului Său și El a coborât aici, unde urmașii Evei se băteau pentru hrană cu animalele. El a găsit o singură fiică a Evei - una, unică, pură și sfântă Fecioară, care era demnă de a țese din corpul său un corp pentru El. Și în acest veșmânt săracăcios din carne, El a apărut printre bețivi și turbați ca și cum ar fi apărut într-o casă de nebuni.

De îndată ce urmașii fiarelor L-au văzut au sărit asupra Sa cu cuțitele. El s-a ferit.

Când El i-a numit fii ai Tatălui ceresc, ei L-au privit cu gura căscată și I-au cerut o minune.

Când El a făcut mai multe minuni, ei au spus că le-a făcut cu ajutorul diavolului. Căci ei încetaseră de a mai crede în Dumnezeu, însă de credința în diavol nu s-au lăsat niciodată.

Când El a început să scoată demonii din oameni, ei au spus că El alungă demonii cu ajutorul lui Belzebut, prințul demonilor!

Când El le-a împărtășit din înțelepciunea cerească, ei L-au întrebat unde a făcut școală. Și când au auzit că El era tâmplar, fără școală și învățători pământești, L-au disprețuit.

Când a dat orbului vedere în ziua de Sabat, ei L-au acuzat de încălcarea legii cu privire la Sabat.

Când a postit, ei L-au numit gurmand.

Când S-a rugat lui Dumnezeu, ei L-au numit ateu.

Când a stat lângă păcătoși, ei L-au numit păcătos. Când i-a întrebat ce păcat a săvârșit, ei au început să latre la El precum niște câini turbați.

Când El le-a vorbit despre împărăția cerurilor, ei L-au acuzat că vrea să-i trădeze romanilor. Dar când El le-a spus să dea cezarului ceea ce aparține cezarului, ei L-au predat romanilor, acuzându-L de mare trădare împotriva Romei!

În cele din urmă, ei L-au scuipat; adică I-au dat anume ceea ce erau ei - scuipat respingător!

Ei L-au răstignit pe cruce. Și pe când sfânt sângele Său se vărsa pe pământ, ei Îl insultau și dansau în jurul Său.

Însă El a fost biruitor și S-a ridicat din mormânt și a dovedit lumii cine era. Și lumea a pornit pe urmele Sale. Și lumea a început să învețe de la el și a încetat să fie una cu animalele.

Țineți minte, călătorilor, sângele Său a stropit pământul. Cu propriul Său sânge a însemnat El cărarea ce duce către baștina voastră pentru ca voi să nu vă abateți de la ea. Cei ce călătoresc pe mare privesc la stele pentru a nu se rătăci. Asigurați-vă că și voi, ca și ei, priviți spre picăturile din sângele Său, spre picăturile ce strălucesc ca stelele, și veți vedea cărarea ce duce spre baștina voastră.

Nici moartea și nici mormântul nu vă pot sta în cale, chiar dacă trupurile voastre vor fi moarte înainte ca El să se arate lumii pentru ultima oară, nu veți fi pierduți din vedere sau uitați. Voi veți aștepta în fața porților luminii eterne până va răsună trâmbița arhanghelului.

Mai întâi va răsună trâmbița arhanghelului. Acestui răsunet al trâmbiței cerești îi va urma învierea morților din morminte, învierii îi va urma înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu. Și înfricoșatei Judecăți a lui Dumnezeu îi va urma viața celor drepti în împărăția veșnică a lui Hristos. Așa a fost proorocit de către Cel Adevărat. Toate proorocirile Sale s-au îndeplinit. Și aceasta se va îndeplini.

Viața veacului ce va să vie este viața în slavă și fericire, în împărăția Creatorului, în brațele Tatălui, în Paradis. Aceasta este viața neatinsă de frică, netulburată de îngrijorare, neîntunecată de boală, imună la decădere și moarte.

Toate necazurile vieții pe pământ vor părea o picătură de apă sărată în apa proaspătă a unui râu, comparate cu viața din Paradis. „Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit, acestea le-a gătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc” (*I Cor. 2, 9*). **Viața pământească în comparație cu acea viață este precum umbra unui pom față de pom.** Umbra se aseamănă cu pomul, dar nu este pom. Așa și viața pământească a omului seamănă cu viața, dar nu este viață adevărată.

Ea este ca somnul comparat cu trezia. Când vom intra în acea viață, va fi ca și cum ne-am trezit din somn și vom intra treji în împărăția trezviei. Această împărăție a trezviei este împărăția nemuritoare a lui Dumnezeu, în ea domnește Unul Dumnezeu. Și în ea nu există amalgam de falsitate și adevăr, căci totul este adevăr:

nici un amalgam de dreptate și nedreptate, căci totul este dreptate;
nici un amalgam de frumusețe și urâțenie, căci totul e frumusețe;
nici un amalgam de lumină și întuneric, căci totul este lumină;

nici un amalgam de fericire și necaz, căci totul e fericire;
nici un amalgam de viață și moarte, căci totul e viață.

Această împărăție nemuritoare este împărăția lui Hristos, veșnica împărăție a Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos (*II Ptr. 1, 11; II Tim. 4, 18*). Căci El este cel mai mare biruitor și Lui i s-a dat putere și slavă și autoritate și domnie și judecată și un tron mai presus de toate tronurile și măreție mai presus de toate mărețiile. El deține toate acestea pentru vecie ca Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu, însă **El a câștigat toate acestea pe pământ ca om: prin umilire, suferință și moarte.**

În această împărăție Hristos va fi înconjurat de cei ce-L urmează, de cei ce suferă și poartă pe ei pecetea suferinței împăratului și Domnului lor. Aceștia sunt apostolii, profeții și dreptii din Vechiul Testament, martirii și monahii, asceții și purtătorii crucii, păstorii și învățătorii Bisericii - toți cei ce s-au asemănat lui Hristos. Toți cei ce au purtat războiul Său și au obținut victoria Sa se vor aduna în jurul Lui împreună cu îngerii Lui. Așa va fi, căci așa a promis El când a spus: „și vă voi lua pe voi la Mine să fiți și voi unde sunt Eu” (*Ioan 14, 3*).

Această împărăție nemuritoare mai este numită și „Orașul Sfânt” și „Noul Ierusalim”. Prin frumusețea sa acest oraș va depăși toate visele, toate cuvintele, toate comparațiile, toate concepțiile umane. Cât despre cei ce vor fi considerați demni de a intra în această împărăție eternă și sfântă, Domnul „va șterge orice lacrimă din ochii lor și moartea nu va mai fi; nici plângere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi au trecut” (*Fapte 21, 4*). Așa a fost vestit de către Cel Adevărat, așa a fost văzut de către Cel Clarvăzător. Și așa se va întâmpla.

În acest oraș sfânt nu vor străluci nici soarele, nici luna și nici stelele. „Și noapte nu va mai fi, și nu au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărați în vecii vecilor” (*Fapte 22, 5*). Așa a fost vestit de Cel Adevărat și așa a fost văzut de Cel Clarvăzător. Și așa se va întâmpla.

Imaginați-vă o lume, purtători de Hristos, unde în locul soarelui luminează Dumnezeul Preaînalt Însuși, El strălucește, încălzește, dă viață și întinerește în permanență! Aceasta este lumea voastră, către care călătoriți voi. Aceasta este baștină voastră în care voi vă întoarceți: o baștină nepieritoare, unde și voi veți fi nepieritori. Acesta este pământul strămoșesc al fiilor cerescului Tată, al tuturor celor ce au fost adoptați ca fii ai lui Dumnezeu prin Domnul Iisus. Și voi vă veți număra printre aceștia de veți ieși biruitori.

Această împărăție mai este numită și „împărăția sfinților Celui Preaînalt”. Așa cum clarvăzătorul prooroc a zărit prin vălul timpurilor și a spus: „și împărăția și stăpânirea și mărirea împărățiilor care sunt sub ceruri și se vor da norodului sfinților Celui Preaînalt; împărăția Lui este împărăție veșnică” (*Dan. 7, 27*). În această împărăție nici un străin nu are putere, ci Tatăl singur. Nici nu sunt supușii acestei împărății sclavi, ci fii.

Un sclav nu ar îndrăzni să privească în față un rege necunoscut, însă

sfinții fii ai Sfântului Împărat îl vor privi în față pe Preaînaltul Împărat cu libertate și cu fericire. Totul va fi după cum a fost proorocit și spus: „și vor vedea fața Lui și numele Lui va fi pe fruntea lor” (*Fapte 22, 4*).

O, deliciu al deliciilor. O, comoară a comorilor. O, frumusețe a frumuseților - să vezi fața Dumnezeului Unul, Viu și Adevărat!

Acesta este raiul după care ați tânjit voi. Rai - acesta este numele, unul dintre cele mai dulci nume, al acestei împărății. Raiul - baștina voastră, unde voi, călători obosiți, vă întoarceți de pe pământul îndepărtat, de pe câmpul cu spini.

Care este prețul a toată această binecuvântare, vă întrebați? Ce răspuns ați putea primi, frați cercetători? Dacă soarele, luna și stelele ar aparține unuia dintre voi și dacă ați schimba toate acestea pe toată această binecuvântare, voi nu ați da nimic. Cum poate cineva să cumpere veșnicia cu praf? Cu ce comoară pieritoare ar putea cineva cumpăra ceea ce este nepieritor?

Totuși, există o comoară nepieritoare ascunsă pe care fiecare moștenitor al acestei binecuvântări o poartă în sine. El o poartă într-un ambalaj pieritor. Aceasta este o mică, pâlpâitoare flacără a iubirii pentru Domnul Dumnezeu. Această mică flacără nu moare o dată cu ambalajul fizic în care e înfășurată, ci trăiește și luminează. Sufletele eroice o apără în mod eroic de vânturile schimbătoare ce ar putea-o stinge în timpul călătoriei. Cu această flacără a dragostei sufletele drepte sunt considerate demne de a se înfățișa înaintea Dumnezeului viu, înveșmântate într-un corp ceresc înviat. Acesta este prețul. Pentru acest mic dar adus lui Dumnezeu, iubitorii de Dumnezeu vor primi ca schimb în dar împărăția, filiația și viața eternă, într-un cuvânt, raiul.

Aceasta este credința celor luminați și perseverenți. Aceasta nu este credința celor întunecați și lași, care s-au ascuns de lumina divină sau care o privesc cu lașitate. Cei luminați de Duhul lui Dumnezeu primesc cu bucurie razele acestei lumini divine emanate din acea lume a realității. Ei le primesc ca pe niște scrisori venite din țara natală, ca pe niște scrisori sfinte venite de la Tatăl lor. Și ei răspund la aceste scrisori cu salutări din inimă. Din aceste scrisori sfinte, părintești, ei află despre începutul, mijlocul și sfârșitul lumii create. Și aceste scrisori se numesc Sfânta Scriptură. Și ei află despre vița lor împărătească, despre nimicnicia lor actuală și despre slava lor viitoare. Aceste cunoștințe le sunt confirmate de către Tradiția părinților sfinți și luminați, Tradiție păstrată în Biserica Ortodoxă.

Posedând aceste cunoștințe, ei se pregătesc perseverenți pentru intrarea lor în viața veșnică și pentru întâlnirea lor fericită cu Tatăl ceresc. Și ei îi ajută pe frații lor, pe tovarășii lor, ca să se pregătească și ei. Pentru că Tatăl ceresc nu așteaptă întoarcerea unui copil dintr-un ținut îndepărtat, ci multe milioane de copii. Cine ar putea spune cât de mulți sunt aceștia? Numărul lor e ca numărul stelelor de pe cer, ca nisipul pe țărmul mării, ca praful pe pământ. Aceasta este populația norodului ceresc, împărăția lui Dumnezeu, pe care nici o națiune nu a egalat-o sau nu o va egala.

Da, și aceasta este doar o parte din populația națiunii nemuritoare a lui Dumnezeu. Cealaltă parte constă din nenumărate cete de îngeri nemateriali.

Credința poporului lui Dumnezeu

Aceasta este credința voastră, o, purtători de Hristos, și credința strămoșilor voștri luminați și perseverenți. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul binecuvântat al călătoriei. Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Judecății, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi luați în împărăția cerească și vor fi numiți binecuvântați.

Cuprins

Despre autor _____	3
Prefață _____	4
Crezul, simbolul de credință _____	6
I. „Cred într-Unul Dumnezeu” _____	7
II. „Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute” _____	10
III. „Si într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii” _____	14
IV. „Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut” _____	18
V. „Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om” _____	21
VI. „Si S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pătimit și S-a îngropat” _____	24
VII. „Si a înviat a treia zi după Scripturi” _____	27
VIII. „Și S-a înălțat la ceruri și sade de-a dreapta Tatălui” _____	30
IX. „Și iarăși va să vie cu slavă, să judece viii și morții, a Căruia împărăție nu va avea sfârșit” _____	33
X. „Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede; Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci” _____	36
XI. „Intr-una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică” _____	41
XII. „Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor” _____	44
XIII. „Aștept învierea morților” _____	48
XIV. „Și viața veacului ce va să vie” _____	52